

09
2022

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

ENDDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NDDA
NOWA
CURRENDA
DWA

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Przemysław Małecki – redaktor ds. samorządu komorniczego

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

dr Monika Ged

dr Joanna Szachta

dr Grzegorz Kamieński

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

czytelnia.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

AKTUALNOŚCI

Umorzenia postępowania egzekucyjnego a art. 30 u.k.k. 10

DR HAB. **MARCIN ULIASZ**

Obciążenie hipoteką przymusową nieruchomości dłużnika na rzecz komornika sądowego 18

SŁAWOMIR KONOPIŃSKI

Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej 32

AGNIESZKA ŻELAZNA

TEMAT NUMERU

Ujawnienie w obwieszczeniu publicznym adresu zamieszkania dłużnika 43

DR HAB. **KINGA FLAGA-GIERUSZYŃSKA PROF. US**

OPINIE

„Staramy się być bliżej klienta” – rozmowa z Prezesem Zarządu Currenda Sp. z o.o. Sebastianem Szczepańskim 50

ROZMAWIAŁA: MAGDALENA KIRSKA-OKUNIEWSKA

TECHNOLOGIE

Nowoczesne formy komunikacji: jak się w nich odnaleźć 59

MIRKA SIERGIEJ

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa 65

MATEUSZ SZTANDUR

Okiem praktyka orzecznika 74

OPRAC. ANNA GOŁĘBIOWSKA

SZKOLENIA, KONFERENCJE

„Prawo spadkowe a egzekucja sądowa. Integracyjne problemy postępowania i prawa cywilnego” 81

MATEUSZ SZTANDUR

Szanowni Państwo,

niezależnie od pory roku ustawodawca nie próżnuje. Zmieniająca się rzeczywistość powoduje konieczność uchwalania i wprowadzania kolejnych zmian w prawie. W kodeksie postępowania cywilnego ustawą z 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U. 2022 r. poz. 1967), w związku ze znaczącym wzrostem cen nośników energii, który jest wynikiem oddziaływania szeregu nakładających się na siebie czynników, m.in. ożywienia gospodarczego po pandemii SARS-CoV-2 oraz inwazji zbrojnej Rosji na Ukrainę, przewidziano rozwiązania wprowadzające dodatek węglowy, którego charakter pomocowy uzasadnia uwzględnienie go w ograniczeniach egzekucji. Z tych powodów nowe brzmienie art. 833 § 6 k.p.c. stanowi, że

nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia integracyjne, świadczenie wychowawcze, świadczenie „Dobry start”, jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329), rodzinny kapitał opiekuńczy, o którym mowa w ustawie z 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz.U. poz. 2270), dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1324 i 1383), dodatek osłonowy, o którym mowa w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1, 202 i 1692), dodatek węglowy, o którym mowa w ustawie z 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U. poz. 1692 i 1967) oraz dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i dodatek dla niektórych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła, o których mowa w ustawie z 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U. poz. 1967).

Istniejące regulacje niezmiennie przysparzają wielu trudności interpretacyjnych. Profesor Uniwersytetu Szczecińskiego dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska w opracowaniu będącym naszym tematem numeru poruszyła ważny problem prawny, tzn. dopuszczalność ujawnienia w obwieszczeniu publicznym określonym w art. 945 k.p.c. adresu zamieszkania dłużnika, jeśli adres ten nie odnosi się do nieruchomości, która jest przedmiotem egzekucji

Fot. Bogusława Guzowska

sądowej. Jak wskazała autorka, egzekucja sądowa z nieruchomości ze względu na swoją wieloetapowość i wysoki poziom skomplikowania generuje wiele problemów praktycznych, również w aspekcie jawności postępowania egzekucyjnego, w tym upubliczniania danych wykorzystywanych na potrzeby przeprowadzania czynności egzekucyjnych.

Prezes Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie dr hab. Marcin Uliasz nawiązuje do wybranych zagadnień dotyczących stosowania art. 30 ustawy o kosztach komorniczych w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego. Dokonując analizy, autor wskazuje, że wszczęcie każdego postępowania egzekucyjnego może być oceniane z punktu widzenia celowości lub niecelowości. Podkreśla, że wszczęcie postępowania niedopuszczalnego ze względu na przesłanki podmiotowe i przedmiotowe jest jednocześnie niecelowe.

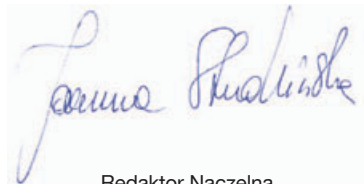
Referendarz sądowy Sławomir Konopiński omówił zagadnienie obciążenia hipoteką przymusową nieruchomości dłużnika na rzecz komornika sądowego, na podstawie prawomocnego postanowienia komornika sądowego w przedmiocie kosztów na jego rzecz po wejściu w życie ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych i ustawy z 22 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych. Dokonując analizy z uwzględnieniem orzecznictwa, autor zauważa, że należności z tytułu kosztów egzekucyjnych nie zostały wyraźnie określone przez ustawodawcę jako wierzytelności, ale komornik sądowy jest organem egzekucyjnym o szczególnym statusie i może sam postanowieniem orzec o należnych mu kosztach.

Radczyni prawna Agnieszka Żelazna opisuje temat sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej. Autorka odnosi się zarówno do uzasadnienia wprowadzenia regulacji obowiązujących od 1 marca 2017 r., jak i do ich stosowania.

Przybliżając Państwu działania Currenda Sp. z o.o., prezentujemy wywiad z Prezesem jej Zarządu Sebastianem Szczepańskim, przeprowadzony przez Magdalenę Korską-Okuniewską. Prezes nie tylko dokonuje podsumowania dwóch lat na stanowisku, ale wskazuje również na dalsze wyzwania i obszary działań. Natomiast ekspertka ds. public relations w Currenda Sp. z o.o. Mirka Siergiej opisuje nowoczesne formy komunikacji i odpowiada na pytanie, jak się w nich odnaleźć. Autorka sporo miejsca poświęca zagadnieniu wirtualnych form wymiany informacji.

Nie zabrakło także stałych rubryk. Mateusz Sztandur, absolwent studiów doktoranckich Uniwersytetu Gdańskiego, tradycyjnie przedstawia orzecznictwo, tym razem dotyczące ustania obowiązku alimentacyjnego i zabezpieczenia powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego, pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego i odmowy wszczęcia postępowania w sprawie powołania na stanowisko komornika oraz wniosek o przeniesienie. Natomiast referendarz sądowy Anna Gołębiowska, dokonując analizy wydanych rozstrzygnięć w rubryce „Okiem praktyka orzecznika”, odniosła się do kosztów komorniczych po zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do nieruchomości oraz do skargi na czynności komornika.

Życzę przyjemnej lektury!

Redaktor Naczelna

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Zasada dyspozycyjności stron postępowania egzekucyjnego

Joanna Szachta

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Umorzenia postępowania egzekucyjnego a art. 30 u.k.k.

W niniejszym artykule zaprezentowano wybrane zagadnienia dotyczące stosowania art. 30 ustawy o kosztach komorniczych w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego.

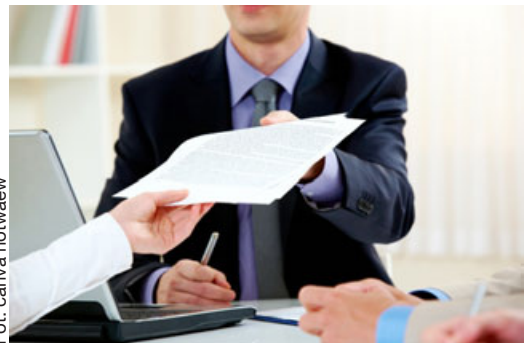
DR HAB. MARCIN ULIASZ

1. Wstęp

Po wejściu w życie ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych¹ rozgorzała dyskusja, czy jest możliwe pobranie opłaty na podstawie art. 30 tej ustawy w razie wszczęcia niedopuszczalnego postępowania egzekucyjnego. Problem dotyczy dopuszczalności pobrania opłaty na podstawie art. 30 u.k.k. w takich postępowaniach, w których istnieje przeszkoda procesowa (np. brak zdolności sądowej strony albo ogłoszenie upadłości dłużnika) uzasadniająca umorzenie postępowania. Wyczekiwane rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego zawarte w uchwałach z 28 stycznia 2022 r.² i 27 stycznia 2022 r.³ nie przyczyniły się do ujednoczenia poglądów. W każdej z nich Sąd Najwyższy przyjął odmienne stanowisko dotyczące tej kwestii. Dyskusja trwa,

a jej konsekwencją są zróżnicowane orzeczenia komorników sądowych i sądów egzekucyjnych. Warto zwrócić uwagę na kilka argumentów mających znaczenie w tym sporze, które nie zostały zaakcentowane w uzasadnieniach powyższych uchwał.

Nie istnieje ogólna reguła (założenie, zasada cząstkowa) w systemie przepisów o kosztach postępowania cywilnego, która nakazywałaby pobieranie albo niepobieranie opłaty w razie wszczęcia niedopuszczalnego postępowania egzekucyjnego. W uzasadnieniach obu uchwał Sąd Najwyższy starał się zaprezentować argumenty natury systemowej przemawiające za każdym ze stanowisk. Odwołano się zatem do regulacji dotyczących ponoszenia kosztów sądowych (opłaty nienależnej) w razie odrzucenia pozwu w celu uzasadnienia poglądu o niepobieraniu opłaty. W argumentacji przemawiającej za odmiennym podejściem przywołano zaś przepisy dotyczące ponoszenia kosztów procesu

Fot. canva notwaew

(przez powoda na rzecz pozwanego) w razie odrzucenia pozwu. Te odmienne rozwiązania szczegółowe potwierdzają tezę, według której na próżno szukać ogólnego założenia o ponoszeniu lub nieponoszeniu kosztów w razie wszczęcia niedopuszczalnego postępowania.

Punktem wyjścia w rozwiązaniu sporu musi być prawidłowa wykładnia konkretnych, szczegółowych przepisów (obowiązujących przed i po 1 stycznia 2019 r.), które odnoszą się wprost do przedmiotowej opłaty egzekucyjnej. Chodzi zatem o przepisy art. 49 ust. 4 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji⁴ (obowiązujący przed 1 stycznia 2019 r.) i art. 30 u.k.k. (obowiązujący od 1 stycznia 2019 r.).

2. Stan prawny obowiązujący przed 1 stycznia 2019 r.

Trzeba podkreślić, że to właśnie przepis art. 49 ust. 4 zdanie pierwsze u.k.s.e. był źródłem poglądu, według którego w razie wszczęcia niedopuszczalnego postępowania egzekucyjnego nie zachodzi podstawa do pobrania opłaty egzekucyjnej. Przepis ten stanowił, że „w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel”. W razie niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego wierzyciel mógł być obciążony jedynie opłatami, „o których mowa w ust. 1 i 2”. Chodziło o opłatę należną w razie wyegzekwowania świadczenia (art. 49 ust. 1 u.k.s.e.) oraz opłatę należną w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela lub z powodu bezczynności wierzyciela (art. 49 ust. 2 u.k.s.e.). Wynikało stąd, że w razie niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego, które zostało umorzone z innych przyczyn niż wymienione w art. 49 ust. 2 u.k.s.e.⁵, wierzyciel nie mógł być obciążony opłatą egzekucyjną na podstawie art. 49 ust. 4 u.k.s.e.

W takim przypadku w ogóle nie zachodziła podstawa do ustalenia jakiejkolwiek opłaty egzekucyjnej. W art. 49 ust. 5 przewidziano bowiem, że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn niż wskazane w art. 49 ust. 2 komornik nie pobiera opłaty od tej części świadczenia, która nie została wyegzekwowana.

W okresie obowiązywania art. 49 ust. 4 u.k.s.e. pojawił się w piśmiennictwie pogląd, według którego przepis art. 49 ust. 4 u.k.s.e. mógł być stosowany nie tylko w przypadkach określonych w art. 49 ust. 1 i 2 u.k.s.e., ale również w razie umorzenia postępowania z innych przyczyn⁶. Było to jednak odosobnione stanowisko wobec dominującego poglądu o potrzebie ścisłej (wąskiej) wykładni art. 49 ust. 4 u.k.s.e.⁷ To ostatnie podejście zostało też przyjęte w orzecznictwie. Sąd Najwyższy

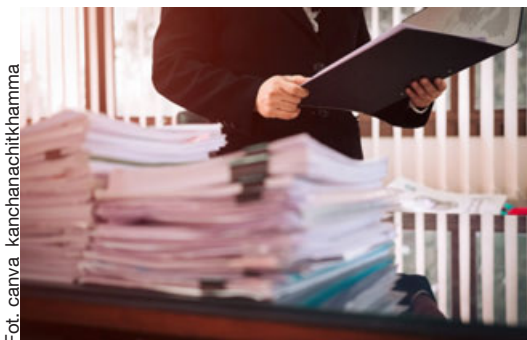
Fot. canva Ron Lach z Pexels

w uchwale z 17 grudnia 2010 r.⁸ wskazał, że art. 49 ust. 4 w zw. z ust. 2 u.k.s.e. nie stanowi podstawy pobrania przez komornika opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego ze względu na brak zdolności sądowej dłużnika (art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.), który istniał już w chwili złożenia wniosku egzekucyjnego, a taka sytuacja ma miejsce wtedy, gdy dłużnik zmarł przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. W uzasadnieniu uchwały wyraźnie wskazano, że wierzyciel ma obowiązek uiścić opłatę egzekucyjną określoną w art. 49 ust. 2 u.k.s.e. w razie niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego w sprawie, w której nastąpiło umorzenie postępowania egzekucyjnego, ale tylko wtedy, gdy umorzenie następuje na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 k.p.c.⁹ Artykuł 49 ust. 4 u.k.s.e. odsyła w zakresie opłat egzekucyjnych do ust. 1 i 2, natomiast w ust. 2 ustawodawca wprowadził jasno sformułowane ograniczenia w obciążaniu dłużnika opłatą stosunkową, które znajdują zastosowanie do wierzyciela w sytuacji opisanej w hipotezie art. 49 ust. 4 u.k.s.e.

**POBRANIE OPŁATY JEST
MOŻLIWE TAKŻE W RAZIE
UMORZENIA POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO Z INNYCH
PRZYCZYŃ (ART. 29 UST. 4 U.K.K.).**

Cytowana uchwała dotyczyła postępowania umorzonego z powodu braku zdolności sądowej dłużnika. Argumentacja prezentowana w jej uzasadnieniu miała jednak charakter uniwersalny. Jak trafnie stwierdził M. Krakowiak, ograniczenie prawa komornika do obciążenia wierzyciela opłatą określoną

Fot. canva - kanchanachikhamma

w art. 49 ust. 2 u.k.s.e. tylko do sytuacji tam wymienionych ma bardzo daleko idące konsekwencje. Oznacza bowiem, że wierzyciel nie jest obowiązany do uiszczania tej opłaty, pomimo że postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte niecelowo, w sytuacjach, gdy nastąpiło jego umorzenie na innej podstawie niż na wniosek wierzyciela lub z uwagi na bezczynność wierzyciela¹⁰.

3. Aktualny stan prawny

Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszła w życie ustawa z 28 lutego 2019 r. o kosztach komorniczych. W ustawie tej przyjęto inny (znacznie szerszy) model ponoszenia opłat egzekucyjnych. Opłaty te obciążają strony nie tylko w razie wyegzekwowania świadczenia (art. 27 ust. 1 i 2 u.k.k.) albo umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela bądź z powodu jego bezczynności (art. 29 ust. 1–3 u.k.k.). Pobranie opłaty jest możliwe także w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn (art. 29 ust. 4 u.k.k.). Ustawa o kosztach komorniczych nie zawiera odpowiednika art. 49 ust. 5 u.k.s.e. (zakazującego pobierania opłat w razie umorzenia postępowania z innych przyczyn, niż wniosek wierzyciela lub jego bezczynność). Już sama ta (zasadnicza) odmienność aktualnego modelu ponoszenia opłat egzekucyjnych przemawia za nieaktualnością cytowanych wyżej poglądów.

Przepis art. 30 u.k.k. stanowi: „W razie oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. W takim przypadku komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi. Przepisów art. 29 ust. 1–3 nie stosuje się”.

”
 W RAZIE USTALENIA OPŁATY
 NA PODSTAWIE ART. 30 U.K.K.
 NIE POBIERA SIĘ TEŻ OPŁAT
 PRZEWIDZIANYCH W ART. 29 UST.
 1–3 U.K.K., CO WYNIKA WPROST
 Z ART. 30 ZDANIE TRZECIE U.K.K.

W przeciwieństwie do treści art. 49 ust. 4 u.k.s.e., w art. 30 u.k.k. nie zamieszczono odesłania do przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów opłat ani nie zawężono jego stosowania do ściśle określonych sposobów zakończenia postępowania. Przepis ten przewiduje odrębny i samodzielny rodzaj opłaty egzekucyjnej pobieranej w razie ziszczenia się przepisanych warunków. Jest to opłata stosunkowa, obliczana od wartości egzekwowanego świadczenia. W rezultacie zakres stosowania art. 30 u.k.k. jest szeroki.

Wykładnia gramatyczna art. 30 u.k.k. przemawia za przyjęciem poglądu, według którego opłata przewidziana w tym przepisie może być pobrana od wierzyciela w postępowaniu, w którym doszło do wyegzekwowania świadczenia. Opłata ta obciąża wierzyciela także w każdym przypadku umorzenia postępowania. Warunkiem ustalenia opłaty na podsta-

wie art. 30 u.k.k. jest istnienie przewidzianej w tym przepisie przesłanki (oczywiście niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub wskazanie we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem).

Za trafnością tego poglądu przemawia też wyłączenie ustalania innych opłat, w razie stosowania art. 30 u.k.k. Zgodnie z art. 30 zdanie drugie u.k.k., w razie ustalenia opłaty na podstawie art. 30 u.k.k., komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi. Wyłączenie ściągnięcia opłaty i obowiązek zwrotu ściągniętej opłaty dotyczy opłat stosunkowych z art. 27 ust. 1 i 2 u.k.k., czyli opłat ściąganych z wyegzekwowanego świadczenia (w ramach egzekucji skutecznej choćby częściowo). W razie ustalenia opłaty na podstawie art. 30 u.k.k. nie pobiera się też opłat przewidzianych w art. 29 ust. 1–3 u.k.k., co wynika wprost z art. 30 zdanie trzecie u.k.k. W art. 29 ust. 4 u.k.k. przewidziano zaś wyłączenie stosowania tego przepisu w razie ustalenia opłaty na podstawie art. 30 u.k.k. Oznacza to, że w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn niż wskazane w art. 29 ust. 1 u.k.k., komornik pobiera od wierzyciela opłatę w wysokości 150 złotych „z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 30”. Końcowy fragment tego przepisu jednoznacznie przemawia za dopuszczalnością ustalenia opłaty na podstawie art. 30 u.k.k. w razie umorzenia postępowania z innych powodów niż wnioski wierzyciela albo jego bezczynność. Wyłączone jest jedynie kumulatywne pobieranie od wierzyciela opłaty stałej z art. 29 ust. 4 u.k.k. i opłaty stosunkowej przewidzianej w art. 30 u.k.k. Gdyby przyjęto odmienne założenie, to nie byłoby potrzebne wyłączenie zawarte w końcowym fragmencie art. 29 ust. 4 zd. 1 u.k.k.¹¹

Z powyższego porównania regulacji (obowiązujących w poprzednim i aktualnym stanie prawnym) oraz wykładni językowej przepisu art. 30 u.k.k. i art. 29 ust. 4 zdanie

pierwsze u.k.k. wynika, że pobieranie opłaty na podstawie art. 30 u.k.k. powinno mieć miejsce w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego bez względu na przyczynę umorzenia. Wniosek ten nie budzi zastrzeżeń. Ten kierunek wykładni jest też spójny z aktualnym (szerokim) modelem ponoszenia opłat egzekucyjnych w razie umorzenia postępowania.

4. O kilku argumentach przeciwnych

Należy jeszcze pokrótce odnieść się do niektórych argumentów przytoczonych w uzasadnieniu uchwały z 28 stycznia 2022 r., w której przyjęto odmienne stanowisko od prezentowanego wyżej. Przypomnijmy, że w uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, iż art. 30 u.k.k. nie stanowi podstawy pobrania przez komornika sądowego opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości dłużnika.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy przyjął, że istnieje różnica pomiędzy przypadkiem oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego (zbędnego z uwagi na jego cel) i złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji, której prowadzenie jest niedopuszczalne, a art. 30 u.k.k. odwołuje się wprost jedynie do kryterium rozgraniczającego przypadki celowego i niecelowego wszczęcia egzekucji. Nie jest to trafne twierdzenie, gdyż art. 30 u.k.k. dotyczy niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego, a nie niecelowego wszczęcia egzekucji.

W dalszej części uzasadnienia wskazano, że nie może budzić wątpliwości, iż stwierdzenie, że egzekucja była prowadzona celowo, co na gruncie art. 770 § 1 k.p.c. daje podstawy do obciążenia dłużnika kosztami postępowania, jest możliwe jedynie wówczas, gdy prowadzenie egzekucji było dopuszczalne.

Fot. canva Olya Kobruseva z Pexels

Rzeczywiście egzekucja może być prowadzona celowo tylko w takim postępowaniu egzekucyjnym, które jest dopuszczalne, czyli nie zachodzą przeszkody procesowe rodzące konieczność umorzenia tego postępowania. Argument ten nie dotyczy jednak przepisu art. 30 u.k.k. i zagadnienia jego stosowania. Nie chodzi bowiem o celowość prowadzenia egzekucji, ale o niecelowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

Tu dochodzimy do zasadniczego argumentu przytoczonego w uzasadnieniu uchwały, według którego ocena celowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest możliwa w wielu przypadkach dopiero w toku postępowania. Podstawę do oceny stanowią określone rodzajowo przesłanki możliwe do zastosowania *ad casum* do każdego postępowania egzekucyjnego, także w toku

jego prowadzenia, co powinno zakładać dopuszczalność wszczęcia postępowania. Argument ten nie jest przekonujący, gdyż nie ma charakteru uniwersalnego. Zdarza się bowiem, że komornik już w dniu złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji zna z urzędu fakty przemawiające za uznaniem, iż postępowanie egzekucyjne jest wszczęte niecelowo. Ponadto niecelowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego może być stwierdzona także wtedy, gdy bezpośrednio po złożeniu wniosku komornik odmawia wszczęcia egzekucji z powodu „oczywistego upływu terminu przedawnienia” (art. 804 § 2 k.p.c.)¹². Nie zachodzi wtedy potrzeba prowadzenia dalszego postępowania.

W uzasadnieniu uchwały podniesiono także, że zgodnie z art. 18 ust. 1 u.k.k., komornik pobiera opłaty egzekucyjne za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego. Nie bez znaczenia pozostaje, jakie czynności zostały dokonane przez komornika w wyniku wszczęcia postępowania egzekucyjnego w konkretnej sprawie. Wskazuje na to między innymi odrębna regulacja zawarta

w art. 29 u.k.k., dotycząca pobierania opłat egzekucyjnych w przypadku umorzenia postępowania. W tym przypadku opłaty są niższe niż pobierane przez komornika po przeprowadzeniu egzekucji. Nadto wymienione w art. 29 u.k.k. przyczyny umorzenia postępowania dotyczą przypadków, w których czynności egzekucyjne prowadzone przez komornika wykraczały ewidentnie poza etap samego złożenia i oceny wniosku egzekucyjnego, co uzasadnia stwierdzenie, że opłaty egzekucyjne są wówczas rzeczywiście pobierane za „przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego” (faktycznie jego części), niezależnie od faktu, że są to opłaty obciążające dłużnika. Umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. nie wymaga natomiast podjęcia przez komornika czynności, które można zakwalifikować jako działania składające się na „przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego”.

Odnosząc się do tego fragmentu uchwały, należy wskazać, że nawet w razie umorzenia postępowania w jego wstępnym

stadium dochodzi do przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne jest wszczynane w dniu złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Opłaty egzekucyjne pobierane w razie umorzenia postępowania są opłatami za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego. Mają one charakter ryczałtowy i ustawowy, co oznacza, że przesłanki ich pobrania oraz wysokość określają przepisy ustawy. Liczba czynności (nakład pracy) komornika sądowego nie jest ustawową przesłanką pobrania opłaty egzekucyjnej. Niski nakład pracy, przy jednoczesnym spełnieniu innych przesłanek określonych w art. 48 ust. 1 u.k.k., może jedynie uzasadniać obniżenie opłaty egzekucyjnej (tzw. miarkowanie opłaty). Trudno też zgodzić się z tezą, według której przepis art. 29 u.k.k. przewiduje niższe opłaty niż pobierane po przeprowadzeniu egzekucji (chodzi zapewne o opłaty ściągane z wyegzekwowanego świadczenia). W art. 27 u.k.k. i art. 29 u.k.k. przewidziano zarówno opłaty stosunkowe w wysokości 10%, jak też niższe. Nie jest więc uzasadniona teza, że wymienione w art. 29 u.k.k. przyczyny umorzenia postępowania dotyczą przypadków, w których czynności egzekucyjne prowadzone przez komornika wykaczały ewidentnie poza etap samego złożenia i oceny wniosku egzekucyjnego. Przepis art. 29 u.k.k. dotyczy opłat pobieranych w każdym przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego, a zatem także w początkowym jego stadium.

5. Zakończenie

W świetle art. 30 u.k.k., wszczęcie każdego postępowania egzekucyjnego może być oceniane z punktu widzenia celowości lub niecelowości. Wszczęcie postępowania niedopuszczalnego (ze względu na przesłanki podmiotowe i przedmiotowe) jest jednocześnie niecelowe. O obciążeniu opłatą wierzyciela

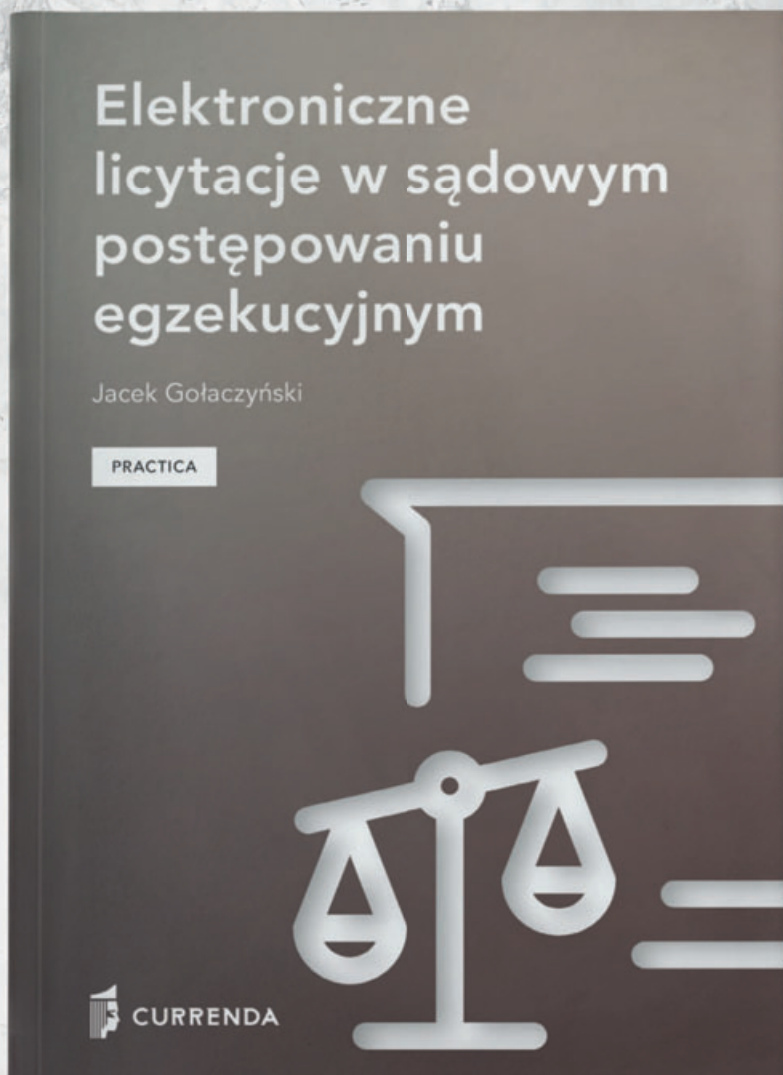
decyduje natomiast ocena, czy niecelowość ta jest oczywista. Istota przesłanki „oczywistej niecelowości” to jednak przedmiot odrębnej dyskusji.

Przypisy końcowe

- ¹ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 210; dalej: „u.k.k.”.
- ² III CZP 21/22, niepubl. Według tej uchwały art. 30 u.k.k. nie stanowi podstawy pobrania przez komornika sądowego opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości dłużnika.
- ³ III CZP 36/22, niepubl. W uchwale tej stwierdzono, że złożenie przez wierzyciela wniosku egzekucyjnego przeciwko zmarłemu dłużnikowi stanowi oczywiście niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego w rozumieniu art. 30 u.k.k.
- ⁴ T.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1309, z późn. zm.; dalej: „u.k.s.e.”.
- ⁵ Np. na podstawie art. 824 k.p.c., art. 875 § 4, art. 877, art. 897 § 3, art. 979 § 2, art. 981, art. 985 § 1, art. 1008, art. 1064⁶ § 2, art. 1064¹² § 4 lub art. 1070 k.p.c.
- ⁶ J. Świączkowski (red.), *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Lex/el 2012. Por. też T. Popkiewicz, *Glosa do uchwały SN z 17 grudnia 2010 r.*, III CZP 93/10, OSP 2012, nr 2, poz. 16 i S. Wojdył, *Glosa do uchwały SN z 17 grudnia 2010 r.*, III CZP 93/10, Lex/el 2014.
- ⁷ M.in. A. Marciniak, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 330.
- ⁸ III CZP 93/10, OSNC 2011, nr 7–8, poz. 80.
- ⁹ Po zmianach wprowadzonych 8 września 2016 r. odpowiednikiem art. 823 k.p.c. jest art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.
- ¹⁰ M. Krakowiak, *Umorzenie postępowania egzekucyjnego z uwagi na brak zdolności sądowej dłużnika a opłata egzekucyjna – glosa – III CZP 93/10*, „Monitor Prawniczy” 2016, nr 2, s. 106–107.
- ¹¹ Na ten argument powołał się Sąd Najwyższy w cytowanej wyżej uchwale z 27 stycznia 2022 r. Por. też M. Uliasz [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, Warszawa 2020, s. 1180.
- ¹² Uchwała Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r. (III CZP 91/22, niepubl.).

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Obciążenie hipoteką przymusową nieruchomości dłużnika na rzecz komornika sądowego

W niniejszym artykule omówiono zagadnienie obciążenia hipoteką przymusową nieruchomości dłużnika na rzecz komornika sądowego, na podstawie prawomocnego postanowienia komornika sądowego w przedmiocie kosztów na jego rzecz po wejściu w życie ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych i ustawy z 22 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych.

SŁAWOMIR KONOPIŃSKI
Referendarz sądowy

W pierwszych latach po wejściu w życie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, przy jednoczesnym obowiązywaniu Kodeksu postępowania cywilnego z 17 listopada 1964 r., możliwość wpisu hipoteki przymusowej na rzecz komornika sądowego na podstawie wydanego przez niego postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego budziła ogromne wątpliwości i w konsekwencji sądy wieczystoksięgowe często oddalały takie wnioski. Ponadto wykładni prawa oraz ujednolicaniu się orzecznictwa nie służyły

liczne nowelizacje tych ustaw, w szczególności dotyczące pozycji i statusu komornika sądowego czy też opłat egzekucyjnych i kosztów egzekucyjnych. Jednakże po wydaniu przez Sąd Najwyższy postanowienia z 8 kwietnia 2009 r. (sygn. II CSK 538/08), praktyka sądów wieczystoksięgowych powoli zaczęła ulegać zmianie, przy obowiązującej ustawie z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Wówczas zarówno w orzecznictwie, doktrynie, jak i w praktyce sądów powszechnych taka możliwość wpisu hipoteki przymusowej przestała budzić wątpliwości i kontrowersje. Problem ponownie powrócił po wejściu w życie ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych i ustawy z 22 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, ze względu na zmianę pozycji ustrojowej komornika sądowego oraz charakteru opłat komorniczych. Dodatkowo cały czas istnieją

rozbieżności co do charakteru hipoteki przymusowej, a mianowicie, czy pełni rolę środka egzekucyjnego, czy też nie można przyznać jej takiego statusu, a jest jedynie środkiem zabezpieczenia i czy postanowienie w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucyjnych jest tylko skutkiem prowadzonej egzekucji czy samodzielnym tytułem wykonawczym. Spór ten nie ma charakteru wyłącznie teoretycznego, ale jak najbardziej praktyczny, gdyż od tego zależy możliwość lub jej brak ustanowienia hipoteki przymusowej na rzecz komornika. Zauważyć należy, że instytucja ta wciąż nie cieszy się dużą popularnością w środowisku komorniczym. Dlaczego? W swojej pięcioletniej kadencji w sądzie wieczystoksięgowym autor niniejszej publikacji spotkał się zaledwie z kilkunastoma takimi wnioskami.

”
CAŁY CZAS ISTNIEJĄ
ROZBIEŻNOŚCI CO DO
CHARAKTERU HIPOTEKI
PRZYMUSOWEJ, A MIANOWICIE
CZY PEŁNI ROLĘ ŚRODKA
EGZEKUCYJNEGO, CZY
TEŻ NIE MOŻNA PRYZNAĆ
JEJ TAKIEGO STATUSU.

1. Instytucja hipoteki przymusowej

Hipoteka przymusowa w swojej konstrukcji prawnej nie różni się zasadniczo od hipoteki umownej. Jej istotą jest prawo zaspokojenia się z przedmiotu obciążenia bez względu na to, czyją własnością stanie się przedmiot hipoteki, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi dłużnika. Cechą charakterystyczną instytucji hipoteki przymusowej są dwa elementy, a mianowicie sposób jej ustanowienia oraz jej funkcja w obrocie prawnym.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa). Zatem do ustanowienia takiej hipoteki musi istnieć wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym. Podsumowując, wierzyciel musi dysponować odpowiednim dokumentem.

Na podstawie art. 110 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece hipotekę przymusową uzyskać można także na podstawie:

- tytułu wykonawczego określonego w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym (art. 109 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece – u.k.w.h.);
- postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia (art. 110 u.k.w.h.);
- postanowienia prokuratora;
- decyzji administracyjnej, chociażby nieostatecznej, na mocy przepisów szczególnych;
- dokumentu zabezpieczenia, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych;
- zarządzenia zabezpieczenia (art. 164 § 1 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – dalej u.p.e.a.).

Natomiast tytułem wykonawczym, stanowiącym podstawę wpisu hipoteki przymusowej, są tytuły egzekucyjne oraz dokumenty, co do których sąd stwierdził wykonalność. Zgodnie z art. 777 kodeksu postępowania cywilnego – dalej: k.p.c. – tytułami egzekucyjnymi są:

- orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu

(wyrok, nakaz zapłaty, wyrok zaoczny, postanowienie);

- ugoda zawarta przed sądem (w toku postępowania rozpoznawczego lub w wyniku zawezwania do próby ugody);
- orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu (nakaz zapłaty);
- inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;
- akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w ak-

cie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;

- akt notarialny, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzytelność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi. Dodatkowo, podstawą wpisu hipoteki przymusowej są również następujące tytuły wykonawcze:
 - wyrok sądu polubownego lub ugoda zawarta przed takim sądem, jeżeli sąd powszechny stwierdził ich wykonalność (art. 1214 §2 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 109 ust. 1 u.k.w.h.);
 - ugoda zawarta przed mediatorem, którą sąd zatwierdził poprzez nadanie jej klauzuli

FUNKCJĄ HIPOTEKI PRZYMUSOWEJ JEST ZABEZPIECZENIE WIERZYTELNOŚCI NA NIERUCHOMOŚCIACH I NIEKTÓRYCH PRAWACH ZWIĄZANYCH Z NIERUCHOMOŚCIAMI.

wykonalności (art. 183¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 109 ust. 1 u.k.w.h.).

Zatem w odróżnieniu od hipoteki umownej powstaje ona bez zgody dłużnika, a co więcej – często nawet wbrew jego woli. Nie oznacza to jednak, iż do ustanowienia hipoteki przymusowej nie jest wymagane istnienie podstawy prawnej (tzw. *causa*). Tak podstawa jest oczywiście wymagana, np. umowa z dłużnikiem, na podstawie której powstaje wierzytelność.

Funkcją hipoteki przymusowej jest zabezpieczenie wierzytelności na nieruchomościach i niektórych prawach związanych z nieruchomościami.

Przedmiotem hipoteki przymusowej mogą być wszystkie prawa wymienione w art. 65 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, czyli nieruchomości, użytkowanie wieczyste wraz z budynkami i urządzeniami na użytkowanym gruncie stanowiącymi własność użytkownika wieczystego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, wierzytelność zabezpieczona hipoteką. Koniecznie należy pamiętać, iż hipoteką może być obciążona także część ułamkowa wyżej wskazanych praw.

Oczywiście wpis hipoteki przymusowej do księgi wieczystej przez sąd wieczystoksięgowy ma charakter konstytutywny. W postępowaniu o wpis hipoteki przymusowej sąd

wieczystoksięgowy nie bada, czy istnieje stwierdzona tytułem wykonawczym wierzytelność, a także prawidłowości postępowania, w którym doszło do wydania dokumentu stanowiącego podstawę wpisu hipoteki. Jednakże sąd wieczystoksięgowy ma obowiązek badać prawidłowość dokumentu będącego podstawą do wpisu hipoteki (np. klauzulę wykonalności, prawomocności). Jeżeli dokument nie spełni określonych przez przepisy wymagań, sąd wieczystoksięgowy oddali wniosek.

Hipoteką przymusową można zabezpieczyć zarówno wierzytelność prywatnoprawną jak i publicznoprawną, przy czym zabezpieczenie wierzytelności publicznoprawnej możliwe jest wyłącznie w przypadkach wyraźnie wskazanych w ustawie (np. wymienionych w Ordynacji podatkowej). W tym miejscu należy postawić pytanie, czy koszty egzekucyjne przysługujące komornikowi stanowią wierzytelność prywatnoprawną, czy publicznoprawną? Czy też ustawodawca zaproponował jakieś hybrydowe rozwiązanie? W dalszej części niniejszego artykułu przedstawię głębszą analizę tego problemu.

Zgodnie z art. 626² § 5 k.p.c. zdanie pierwsze, wniosek o dokonanie wpisu może złożyć właściciel nieruchomości, użytkownik wieczysty, osoba, na rzecz której wpis ma nastąpić, albo wierzyciel, jeżeli przysługuje mu prawo, które może być wpisane w księgę wieczystej. Krąg osób legitymowanych do złożenia wniosku w postępowaniu wieczystoksięgowym został określony w sposób

Fot. canva Devonyu

wyczerpujący i stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 510 k.p.c.¹

2. Podstawa prawna i podstawa wpisu hipoteki przymusowej na rzecz komornika sądowego a postanowienie o ustaleniu kosztów egzekucyjnych

Główną podstawą prawną do rozstrzygnięcia wniosków o wpis hipoteki przymusowej na rzecz komorników sądowych na podstawie postanowienia w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucyjnych są art. 770¹ k.p.c. w związku z art. 109 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece.

Zgodnie z art. 770¹ k.p.c. postanowienie komornika przyznające zwrot kosztów podlega wykonaniu po uprawomocnieniu, bez konieczności nadawania mu klauzuli wykonalności. Przepis ten wprowadza wyjątek, że podstawą do wszczęcia i prowadzenia egzekucji jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Artykuł ten był kilkakrotnie nowelizowany. Nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego z 10 lipca 2015 r. sprecyzowała niniejszy przepis, gdyż przed nowelizacją jego literalne brzmienie sugerowało, że prawomocne postanowienia wymagają uprawomocnienia, aby można było je wykonać bez potrzeby zaopatrywania w klauzulę wykonalności². Artykułem 49 pkt 3 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, która weszła w życie 1 stycznia 2019 r., przepis został znówelizowany poprzez wykreślenie „w przedmiocie” i w ten sposób ustawodawca dokładnie wskazał, że postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego podlega wykonaniu bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności.

Początkowo zwolennicy braku legitymacji komornika sądowego do ustanawiania hipoteki przymusowej wskazywali, że komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym i nie działa jako osoba prywatna, ponadto

Fot. canva midascode z Pixabay

podkreślali, iż postanowienie w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucji jest wprawdzie tytułem wykonawczym, ale wyłącznie w ramach postępowania egzekucyjnego, a nie w ramach ustanowienia hipoteki z art. 109.

Cały czas zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie istnieją rozbieżne poglądy, jaki charakter ma taka hipoteka. Jak już wspomniałem, z jednej strony prezentowany jest pogląd, że hipoteka przymusowa jest szczególnym rodzajem środka egzekucyjnego zmierzającego do ułatwienia przyszłego postępowania egzekucyjnego, a samo postępowanie o jej wpis w księdze wieczystej powinno być traktowane jak postępowanie egzekucyjne. W konsekwencji do postępowania o wpis hipoteki przymusowej zastosowanie znajdują odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. Z drugiej strony prezentowany jest przeciwstawny pogląd, że hipoteka przymusowa nie jest szczególnym środkiem egzekucji, a postępowanie o jej wpis ma charakter samodzielny i nie mają w nim zastosowania przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. Zdaniem autora niniejszej publikacji hipoteka przymusowa nie jest ani środkiem zabezpieczenia wierzytelności, ani wyłącznie kontynuacją postępowania egzekucyjnego. Jej celem jest realizacja (egzekwowanie) wierzytelności wierzyciela. Ciekawym poglądem jest, że

hipoteka przymusowa stanowi *sui generis* środka egzekucyjnego³. Jej rolą nie jest zabezpieczenie wierzytelności z określonego stosunku prawnego, jak w przypadku hipoteki umownej, ale zapewnienie skutecznej egzekucji z majątku dłużnika. Zatem jej byt jest związany z fazą postępowania egzekucyjnego, ponieważ podstawą jej powstania jest niezaspokojenie wierzytelności przez dłużnika. Dlatego też w doktrynie prezentowany jest pogląd, że do ustanawiania hipoteki przymusowej zastosowanie powinny znaleźć zasady dotyczące postępowania egzekucyjnego⁴. Pogląd taki podzielił też w jednym ze swoich orzeczeń Sąd Najwyższy, wskazując w tezie orzeczenia, że postępowanie dotyczące wpisu hipoteki przymusowej powinno być traktowane jako postępowanie egzekucyjne⁵. Argumentując swoje stanowisko, Sąd Najwyższy podkreślił, że do ustanowienia hipoteki przymusowej wymagany jest tytuł wykonawczy, a więc dokument, który jest podstawą egzekucji.

CIEKAWYM POGLĄDEM JEST, ŻE HIPOTEKA PRZYMUSOWA STANOWI *SUI GENERIS* ŚRODKA EGZEKUCYJNEGO.

Art. 770¹ k.p.c. znajduje zastosowanie do postanowień komornika dotyczących rozliczenia kosztów należnych stronom i uczestnikom postępowania egzekucyjnego oraz dotyczących opłat egzekucyjnych i wydatków, co do których ustawodawca nie uregulował tego odmiennie w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji (art. 49 ust. 4 zdanie drugie u.k.s.e.), a obecnie w art. 4 w zw. z art. 3 ust. 1 zdanie drugie u.k.k.⁶ Zatem, będzie to prawomocne postanowienie zawierające wezwanie do uiszczenia kosztów komorniczych

bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności, postanowienie w przedmiocie kosztów komorniczych, w którym komornik oznacza ich wysokość z rozbiem na poszczególne rodzaje opłat i wydatków oraz wskazuje, do jakiej wysokości i przez kogo zostały uiszczone, a w razie konieczności wskazuje osobę, którą one obciążają, oraz postanowienie o pobraniu kosztów komorniczych, w którym wzywa się stronę, aby uiściła należne koszty komornicze w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia pod rygorem wszczęcia egzekucji.

Zdaniem autora niniejszej publikacji aktualne pozostaje orzeczenie Sądu Najwyższego z 10 marca 2017 r., III CZP 107/16, gdzie Sąd Najwyższy jasno wskazał, iż „Komornik, który wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, jest uprawniony do wykonania prawomocnego orzeczenia o kosztach tego postępowania (art. 770¹ k.p.c.)”⁷.

3. Praktyka orzecznicza sądów wieczystoksięgowych co do wpisów hipotek przymusowych na rzecz komorników sądowych

W przeszłości, w pierwszych latach po wejściu w życie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, przy jednoczesnym obowiązywaniu Kodeksu postępowania cywilnego z 17 listopada 1964 r., wpisy hipoteki przymusowej na rzecz komorników sądowych na podstawie prawomocnego postanowienia komornika w przedmiocie kosztów budziły ogromne kontrowersje i sądy wieczystoksięgowe często oddalały takie wnioski. Sądy uzasadniały swoje orzeczenia tym, że komornik nie jest legitymowany w rozumieniu art. 626² § 5 k.p.c. do złożenia wniosku o wpis hipoteki, uznając, że komornik działa jako organ prowadzący egzekucję i jest funkcjonariuszem publicznym, zatem nie występuje jako

osoba prywatna. Ponadto sądy wieczystoksięgowe wskazywały, że takie postanowienie komornika o ustaleniu kosztów egzekucyjnych stanowi tytuł wykonawczy, ale wyłącznie w ramach postępowania egzekucyjnego, a egzekucji kosztów nie można prowadzić w odrębnym postępowaniu zależnym od postępowania głównego, w którym to egzekucji podlega roszczenie wierzyciela stwierdzone tytułem wykonawczym⁸. W ten sposób sądy uznawały wpis hipoteki za kontynuację postępowania egzekucyjnego, a nie za odrębny rodzaj postępowania.

Dopiero Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 kwietnia 2009 r. (sygn. II CSK 538/08, niepublikowane) wprost stwierdził, że „komornik jest legitymowany do złożenia wniosku o wpis hipoteki na nieruchomości dłużnika dla zabezpieczenia kosztów egzekucyjnych, jeżeli postępowanie umorzono wobec zaspokojenia wierzycieli bezpośrednio przez dłużnika bez uregulowania kosztów egzekucji”. Sąd Najwyższy zajął stanowisko co do legitymacji komornika do złożenia wniosku o wpis, a mianowicie, że mieści się w kręgu podmiotów wskazanych przez ustawodawcę w art. 626² § 5 k.p.c. oraz że postanowienie komornika o ustaleniu kosztów postępowania stanowi podstawę do wpisu w księdze wieczystej. Sąd Najwyższy pochylił się nad problemem, czy komornik jest wierzycielem w zakresie ustalonych kosztów postępowania egzekucyjnego. Oczywiście

należy pamiętać, że Sąd Najwyższy wydał swoje orzeczenie na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów prawnych, tj. art. 43, art. 45 i art. 49 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz art. 762 § 4 k.p.c. Sąd Najwyższy wskazał, że wszczęcie egzekucji jest czynnością niezbędną do wydania przez komornika postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucyjnych. Komornik sądowy za prowadzenie egzekucji i inne czynności pobiera opłaty egzekucyjne, a opłaty te komornik powinien pobrać w każdym przypadku, gdy w sprawie wszczęta została egzekucja. Ponadto komornik pobiera opłatę także w przypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie egzekucji. Wykładnia tych przepisów daje podstawę do przyjęcia, że komornik jest wierzycielem w rozumieniu art. 626² § 5 k.p.c., posiadającym wierzitelność podlegającą wpisaniu do księgi wieczystej. Mimo że należności z tytułu kosztów egzekucyjnych nie zostały określone przez ustawodawcę jako wierzitelności, to bez żadnych wątpliwości należą się komornikowi, a do ich uregulowania zobowiązany jest dłużnik. Nie są więc one świadczeniem akcesoryjnym do egzekwowanej nieruchomości, a różne nazewnictwo tych należności nie zmienia treści zobowiązania. Zauważyć jednak należy tutaj, że Sąd Najwyższy nie rozstrzygnął w swoim orzeczeniu o ewentualnej akcesoryjności postępowania w przedmiocie wpisu hipoteki przymusowej w stosunku do postępowania egzekucyjnego bądź też jej braku (wypowiedział się jedynie o nieakcesoryjności świadczenia komornika). Nie przesądził także o charakterze samego postępowania wieczystoksięgowego. Swoje stanowisko wyprowadził z innych przepisów prawnych i przesłanek niż początkowo czyniły to sądy powszechne, o których wcześniej wspominałem.

4. Pozycja i status komornika sądowego oraz opłata egzekucyjna: u.k.s.e. a u.k.s. i u.k.k. w kontekście postanowienia SN z 8 kwietnia 2009 r. (IICSK 538/08)

Jak wynika z art. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z 29 sierpnia 1997 r., komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. Zgodnie z powyższym przysługuje mu wyłączność do wykonywania czynności egzekucyjnych (jedynie z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 2 ustawy). Ponadto komornik na własny rachunek wykonuje czynności egzekucyjne (art. 3a ustawy), używa okrągłej pieczęci urzędowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, wskazującej w otoku pełnioną funkcję, sąd rejonowy przy którym działa, imię i nazwisko oraz siedzibę kancelarii (art. 4 ustawy) i prowadzi kancelarię komorniczą w rewirze sądu rejonowego, przy którym został powołany (art. 5). Zgodnie z art. 11 komornika powoływał minister sprawiedliwości, a z art. 17 – komornik używa tytułu „Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym

[...] Kancelaria Komornicza w [...]” z dokładnym określeniem imienia i nazwiska oraz adresu kancelarii.

W myśl u.k.s.e. komornik sądowy wykonuje powierzoną mu przez państwo funkcję władzy publicznej nie jako osoba prywatna, ale jako szczególnego rodzaju funkcjonariusz publiczny w służbie wymiaru sprawiedliwości⁹. Działalność komornika jako organu egzekucji sądowej mieści się w sferze działania państwa – jest częścią porządku prawnego¹⁰.

Komornik w myśl u.k.s.e. nie jest organem sądowym, ale jego czynności egzekucyjne pozostają w związku z działalnością organów wymiaru sprawiedliwości, dlatego określało się go jako pomocniczy organ wymiaru sprawiedliwości, którego ze stronami postępowania egzekucyjnego (wierzycielem i dłużnikiem) łączy stosunek nie o charakterze prywatnoprawnym, ale o charakterze publicznoprawnym¹¹. Ponadto Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że ukształtowanie kompetencji komornika przesądza o tym, że jest on reprezentantem władzy publicznej, czego symbolicznym wyrazem jest prawo do

Fot. canva Curtis Adams z Pexels

używania pieczęci urzędowej z godłem państwa. Trybunał jasno wskazał, że komornik sądowy jest jednoosobowym organem władzy publicznej.

Ratio legis istnienia funkcji komornika jest takie, że oczywistym jest, iż nie wszyscy dłużnicy spełniają dobrowolnie i w terminie obowiązki określone w orzeczeniu sądowym, w związku z czym będą one musiały być egzekwowane przy pomocy aparatu państwowego. Zatem komornik działa nie na zlecenie wierzyciela jako osoby, której sąd orzeczeniem zapewnił ochronę publicznoprawną, ale w imieniu państwa, w celu zapewnienia wykonania orzeczeń sądowych¹². W taki sposób, państwo gwarantuje również skuteczność wyroków sądowych i efektywną realizację zagwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawa do sądu¹³.

Podsumowując, w świetle ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji komornik ma status funkcjonariusza publicznego i nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jednakże ukształtowanie praw i obowiązków komornika w zakresie prowadzenia kancelarii i zatrudniania personelu lokuje go pomiędzy dwoma statusami: przedsiębiorcy i funkcjonariusza publicznego. Zatem konstrukcja zawodu komornika ma charakter hybrydowy. Z jednej strony pełni on funkcję publiczną w służbie wymiaru sprawiedliwości, występując w imieniu państwa, pod sądowym nadzorem, a jednocześnie ma status zbliżony do przedstawicieli wolnych zawodów o charakterze korporacyjnym, wykonując czynności jako *quasi*-przedsiębiorca w ramach prowadzonej kancelarii¹⁴.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji nie zawiera legalnej definicji kosztów egzekucyjnych. Rozdział 5 tej ustawy opisuje koszty działalności egzekucyjnej komornika i zasady prowadzenia kancelarii (art. 34 ustawy i następne). Następnie w rozdziale 7 znajdujemy regulacje dotyczące opłat eg-

KOMORNIK DZIAŁA NIE NA ZLECENIE WIERZYCIELA JAKO OSOBY, KTÓREJ SĄD ORZECZENIEM ZAPEWNIŁ OCHRONĘ PUBLICZNOPRAWNĄ, ALE W IMIENIU PAŃSTWA, W CELU ZAPEWNIENIA WYKONANIA ORZECZEŃ SĄDOWYCH.

zekucyjnych. W art. 34 ustawodawca wskazuje koszty działalności egzekucyjnej komornika (koszty osobowe i rzeczowe ponoszone w związku z prowadzoną działalnością egzekucyjną, koszty ochrony zajętego mienia, niezbędnej ochrony osobistej, ubezpieczenie kancelarii, własne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, koszty przejazdów, korespondencji, obowiązkowych opłat na samorząd komorniczy itp.), a art. 35 stanowi, że komornik pokrywa je z uzyskanych opłat egzekucyjnych. Zgodnie z art. 43 za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie komornik pobiera opłaty egzekucyjne. Komornikowi odwołanemu albo komornikowi, którego powołanie na stanowisko komornika wygasło z mocy prawa, albo spadkobiercom zmarłego komornika należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem komornika czy przed wygaśnięciem powołania na stanowisko komornika z mocy prawa czy przed śmiercią komornika (art. 63 ust. 5).

Ze względu na publicznoprawny charakter egzekucji komorniczej, status opłaty egzekucyjnej jest specyficzny i jako świadczenie publicznoprawne, opłata egzekucyjna jest zaliczana do danin publicznych¹⁵.

Ponadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 20 sierpnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 60/09 (Lex nr 523588),

przeznaczenie przez ustawodawcę całości przychodów z tytułu opłat egzekucyjnych na sfinansowanie działalności komornika nie oznacza, że opłata egzekucyjna nie jest świadczeniem publicznoprawnym, uiszczanym przymusowo z tytułu prowadzonej w konkretnej sprawie egzekucji. Komornik nie może odstąpić od jej pobrania ani też umówić się co do jej wysokości.

Podsumowując powyższe rozważania, należy opowiedzieć się za stanowiskiem, że w myśl ustawy z 29 sierpnia 1997 r. opłata egzekucyjna należna komornikowi sądowemu nie ma charakteru prywatnoprawnego, a publicznoprawny.

W ustawie z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U.2018 poz. 771) ustawodawca nieco zmienił pozycję komornika sądowego, a w znacznym stopniu – zasady wynagradzania komorników sądowych. Można odnieść wrażenie, że tą ustawą ustawodawca stara się odejść od urzędniczego statusu komornika i zbliżyć ten zawód do innych wolnych zawodów prawniczych, przy jednoczesnym zachowaniu pozycji funkcjonariusza publicznego.

W nowej ustawie komornik sądowy w dalszym ciągu korzysta ze statusu funkcjonariusza publicznego. Ponadto utrzymana została zasada wyłączności komorników (obok sądów) jako organów egzekucyjnych. Jednocześnie

wskazano, że w zakresie czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym wykonują oni władzę publiczną i są jej organem, a komornik nadal działa przy określonym sądzie rejonowym, korzysta z okrągłej pieczęci urzędowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej w otoku wskazującym na pełnioną funkcję, sąd rejonowy przy którym działa, siedzibę kancelarii oraz oznaczony cyfrą rzymską jej numer porządkowy.

W ustawie z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych w rozdziale 8 uregulowano tematykę kosztów działalności egzekucyjnej komornika i zasad prowadzenia kancelarii. W art. 149 tej ustawy wskazano, że opłata egzekucyjna stanowi nieopodatkowaną należność budżetową o charakterze publicznoprawnym, a komornik w zależności od wyników swojej pracy zyskuje jedynie upoważnienie do wynagrodzenia prowizyjnego ustalonego proporcjonalnie do wysokości uzyskanych opłat. W uzasadnieniu do projektu u.k.s. czytamy, że funkcjonujące dotychczas rozwiązania oparte na założeniu, iż opłaty egzekucyjne stanowiły w całości dochód komornika prowadzącego kancelarię na własny rachunek, były nie do pogodzenia z oczekiwanym charakterem tych opłat, gdyż zaczęły one tracić swój publicznoprawny charakter w wyniku noweli dokonanej ustawą z 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Uchylono wówczas art. 59 ust. 4 u.k.s.e. stanowiący, że część ściągniętych opłat stanowiła dochód Skarbu Państwa. Obecnie zamiarem ustawodawcy jest jasne wskazanie, że opłaty egzekucyjne stanowią należność publicznoprawną, zaś w zakresie przekraczającym należne komornikowi wynagrodzenie prowizyjne są dochodem budżetu państwa. W ten sposób ustawodawca chce podkreślić, że komornicy nie są „przedsiębiorcami” działającymi na własną rękę, ale funkcjonariuszami publicznymi wykonującymi zadania jako organ władzy publicznej w ramach powierzonego

”
ZE WZGLĘDU NA
PUBLICZNOPRAWNY CHARAKTER
EGZEKUCJI KOMORNICZEJ,
STATUS OPŁATY EGZEKUCYJNEJ
JEST SPECYFICZNY
I JAKO ŚWIADCZENIE
PUBLICZNOPRAWNE, OPŁATA
EGZEKUCYJNA JEST ZALICZANA
DO DANIN PUBLICZNYCH.

im *imperium* państwowego¹⁶. W art. 152 przytoczonej wyżej ustawy wymieniono rodzaje kosztów działalności egzekucyjnej, wskazując, że komornik będzie pokrywać je z wynagrodzenia prowizyjnego oraz z opłat komorniczych niebędących opłatami egzekucyjnymi.

Mając na względzie postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2009 r. o sygn. I CSK 538/08 i zawartą w uzasadnieniu tego orzeczenia argumentację co do statusu komornika sądowego i statusu kosztów egzekucyjnych, zauważyć należy, że komornik sądowy nadal ma status funkcjonariusza publicznego, a koszty egzekucyjne zdecydowanie nabrały charakteru publicznoprawnego. Zatem komornik zdecydowanie będzie wierzycielem w rozumieniu art. 626² § 5 k.p.c.

5. Wpis hipoteki przymusowej na rzecz „byłego” komornika

Autor niniejszej publikacji spotkał się z sytuacją, gdy na chwilę obowiązywania przepisów przejściowych ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych w związku z ustawą z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji wnioskodawca (osoba, której powołanie na stanowisko komornika sądowego wygasło: „były komornik sądowy”) złożył wniosek do sądu wieczystoksięgowego o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej nieruchomości należącej do dłużnika.

Do swojego wniosku załączył postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c., w którym to jeszcze jako komornik sądowy umorzył wszczęte przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne na zasadzie art. 825 pkt 1 k.p.c. i na zasadzie art. 770 k.p.c. oraz art. 39, art. 43, art. 49 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie w określonej wysokości. Ponadto kosztami w całości obciążył dłużnika oraz orzekł o obowiązku ich zwrotu przez dłużnika na rzecz wierzyciela. Niniejsze postanowienie zostało opatrzone klauzulą prawomocności. Do wniosku wnioskodawca załączył informację z Ministerstwa Sprawiedliwości, że w związku ze złożoną rezygnacją ze stanowiska, zgodnie z art. 15a ust. 1c ustawy z 29 sierpnia 1997 r. powołanie na stanowisko komornika sądowego wygasło na kilka miesięcy przed złożeniem przedmiotowego wniosku do sądu wieczystoksięgowego. Wnioskodawca zażądał wpisu hipoteki przymusowej na swoją rzecz, wskazując siebie jako wierzyciela (nie powołując się na status komornika sądowego).

Zdaniem piszącego te słowa, ze względu na szczególny charakter opłaty sądowej, pozycję

”
UWAŻAM, ŻE DO USTANOWIENIA
HIPOTEKI NIEZBĘDNE JEST
PIASTOWANIE FUNKCJI
KOMORNIKA SĄDOWEGO
(ORGANU EGZEKUCYJNEGO)
ZARÓWNO W CZASIE
OBOWIĄZYWANIA USTAWY
Z 29 SIERPNI 1997 R.
O KOMORNIKACH SĄDOWYCH
I EGZEKUCJI, JAK I USTAWY
Z 22 MARCA 2018 R.

komornika sądowego i samo postępowanie wieczystoksięgowe w tym przedmiocie, wniosek taki nie zasługiwał na uwzględnienie. Uważam, że do ustanowienia hipoteki niezbędne jest piastowanie funkcji komornika sądowego (organu egzekucyjnego) zarówno w czasie obowiązywania ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, jak i ustawy z 22 marca 2018 r. Utrata urzędu przez komornika powoduje *ex lege* niemożność kontynuowania postępowania egzekucyjnego i tym samym oznacza brak legitymacji do składania wniosków wieczystoksięgowych (w tym o wpis hipoteki przymusowej na rzecz komornika sądowego). Dodatkowo opłata egzekucyjna ma charakter publicznoprawny, zatem nie może być dochodzona przez osobę prywatną, a jedynie przez organ egzekucyjny, którym jest komornik sądowy.

Rozstrzygając powyższą kwestię utraty statusu komornika sądowego, wskazać należy także na brak tożsamości podmiotowej między wnioskodawcą a wierzycielem z postanowienia w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucji. Wnioskodawca działa wyłącznie jako osoba fizyczna. W postanowieniu jako wierzyciel wyraźnie wskazany jest komornik sądowy, w związku z czym z chwilą wygaśnięcia urzędu „były komornik” utracił legitymację do złożenia wniosku w przedmiocie wpisu hipoteki przymusowej.

6. Podsumowanie

Podsumowując, należności z tytułu kosztów egzekucyjnych nie zostały wyraźnie określone przez ustawodawcę jako wierzytelności, ale komornik sądowy jest organem egzekucyjnym o szczególnym statusie i może sam postanowieniem orzec o należnych mu kosztach.

Przyznać należy, iż w obecnym stanie prawnym ustawodawca jasno określił opłaty egzekucyjne jako należności publicznoprawne i jedynie komornikowi przyznał prawo do prowizyjnego wynagrodzenia proporcjonalnego do uzyskanych opłat. Jednakże taki sam status miały te opłaty w chwili obowiązywania ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Proporcjonalne wynagrodzenie nie wpływa w żaden sposób na ich publicznoprawny charakter.

Mając na względzie obecnie obowiązujące orzecznictwo i przepisy prawa, stanowczo należy opowiedzieć się za poglądem, że komornik sądowy jest podmiotem legitymowanym w myśl art. 626² § 5 k.p.c. do złożenia wniosku wieczystoksięgowego w przedmiocie wpisu hipoteki przymusowej na jego rzecz na podstawie postanowienia

PRZYNAĆ NALEŻY, IŻ
W OBECNYM STANIE
PRAWNYM USTAWODAWCA
JASNO OKREŚLIŁ OPŁATY
EGZEKUCYJNE JAKO NALEŻNOŚCI
PUBLICZNOPRAWNE I JEDYNI
KOMORNIKOWI PRZYZNAŁ
PRAWO DO PROWIZYJNEGO
WYNAGRODZENIA
PROPORCJONALNEGO DO
UZYSKANYCH OPŁAT.

o ustaleniu kosztów egzekucyjnych, pomimo że takie postępowanie jest w pewnym zakresie szczególnym rodzajem środka egzekucyjnego i kontynuacją postępowania egzekucyjnego.

Postanowienie komornika opatrzone klauzulą prawomocności po wejściu w życie u.k.s. i u.k.k. nadal jest podstawą do wpisu takiej hipoteki przymusowej. Stanowi ono tytuł wykonawczy, o którym mowa w art. 109 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece.

Oczywiście komornik sądowy, który zamierza ustanowić hipotekę przymusową na swoją rzecz nie powinien zapominać o art. 626⁴ § 1 k.p.c., który nakłada na niego obowiązek składania wniosków o wpis w księdze wieczystej tylko za pomocą systemu teleinformatycznego. Komornik sądowy powinien uiścić opłatę sądową w wysokości 200 zł na zasadzie art. 42 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Hipoteka przymusowa jest bardzo skutecznym środkiem zabezpieczenia wierzytelności nie tylko ze względu na prawo zaspokojenia się z przedmiotu obciążenia bez znaczenia, czyją własnością stanie się przedmiot hipoteki i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi dłużnika, ale również na jej psychologiczny walor, który często działa jako pewnego rodzaju „straszak” na krnąbrnych dłużników. Dlatego też uważam, że instytucja ta jest niedoceniana przez komorników sądowych w ich praktyce. Ośmielę się stwierdzić, iż brak stosowania tej instytucji przez komorników nie wynika z niewiedzy o takiej możliwości, ale prawdopodobnie z powodu braku wyraźnej podstawy prawnej do jej stosowania i jednolitego orzecznictwa w tym zakresie. Po części jest to także związane z powszechną nagonką na zawód i instytucję komornika sądowego, a co więcej – na samą egzekucję pełniącą ogromną rolę w obrocie prawnym państwa

prawa. Może należałoby zwrócić uwagę na ten problem ustawodawcy? Niezależnie od przyczyn, uważam, iż warto rozważyć takie zabezpieczenia swoich wierzytelności przez komorników.

Przypisy końcowe

- ¹ J. Pisuliński (red.), *Księgi Wieczyste i Hipoteka. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 1209.
- ² E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 29, Warszawa 2021.
- ³ P. Drapała, *Ustanowienie hipoteki przymusowej*, „Rejent” nr 9(65)/1996, s. 62.
- ⁴ *Ibidem*, s. 63.
- ⁵ Orzeczenie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 1953r., II C 2520/52, OSNCK 1954 nr 2, poz. 34.
- ⁶ A. Adamczuk [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 478–1217*, wyd. IV, red. M. Manowska, Warszawa 2021, art. 770¹.
- ⁷ Uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 2017 r., III CZP 107/16, OSNC 2017, nr 10, poz. 113.
- ⁸ Patrz: postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2009 r., II CSK 538/08, niepublikowane.
- ⁹ K. Lubiński, *Status publicznoprawny komornika sądowego* [w:] K. Lubiński, *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2000, s. 7 i nast.
- ¹⁰ W. Tomalak, *Komornik jako funkcjonariusz publiczny* [w:] A. Marciniak, M. Michalska-Marciniak (red.), *Metodyka pracy komornika sądowego*, Sopot 2015, s. 42.
- ¹¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 3 grudnia 2003 r. (K 5/02, OTK-A 2003/9/98).
- ¹² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 kwietnia 2012 r. (SK 21/11, OTK-A 2012/4/38).
- ¹³ Krajowa Rada Komornicza, Stanowisko przekazane do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zbadania zgodności z konstytucją art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, s. 8 (tekst niepublikowany).
- ¹⁴ J. Mrozek, *Komornik sądowy – funkcjonariusz publiczny czy przedsiębiorca?*, „Civitas et Lex” 2018/1(17), s. 33.
- ¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 kwietnia 2012 r., sygn. SK4/10, OTK Seria A 2012 nr 4, poz. 42.
- ¹⁶ Uzasadnienie do projektu ustawy o komornikach sądowych [on-line], [https://kidp.pl/files/aktyprawne/857\(3\).pdf](https://kidp.pl/files/aktyprawne/857(3).pdf) [dostęp: 12 września 2022].

Już w sklepie Currendy!

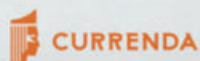
www.sklep.currenda.pl

Pozycja asesora komorniczego w prawie polskim

redakcja naukowa
Andrzej Marciniak

OSRODEK NAUKOWO-SZKOLENIOWY
PRZY KRAJOWEJ RADZIE KOMORNICZEJ

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej

Przepisy art. 879¹–879¹¹ k.p.c., zawierające szczególne unormowania odnoszące się do trybu sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, wprowadzone zostały do k.p.c. (w ich pierwotnym brzmieniu) na mocy ustawy z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw¹, która weszła w życie 1 marca 2017 r.

**AGNIESZKA
ŻELAZNA**
Radczyni prawna

I. Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej – uzasadnienie ustawowe

Jak wyjaśniono w uzasadnieniu dodania powyższych przepisów do k.p.c., projektowane regulacje miały zmierzać do zwiększenia efektywności sprzedaży zajętych ruchomości, przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich gwarancji procesowych stron i uczestników postępowania egzekucyjnego. Założono bowiem, że do licytacji elektronicznej znajdą zastosowanie przepisy o zwykłej („tradycyjnej”) licytacji, z zastrzeżeniem jednakże projektowanych zmian.

Celem wdrożenia licytacji elektronicznych było również ograniczenie wydatków związanych z przeprowadzeniem licytacji (np. opłaty pocztowe z tytułu doręczania pism przez komorników) oraz zmniejszenie kosztów udziału w licytacji, ponoszonych bezpośrednio przez jej uczestników. Projektodawcy założyli przy tym, że środki potrzebne na utworzenie systemu obsługującego elektroniczną licytację ruchomości wyniosą około 1 mln zł, w której to kwocie uwzględniono wydatki obejmujące m.in. prace koncepcyjne, analityczne, projektowe, programistyczne oraz testowe. Planowano jednocześnie, że system ten zostanie w całości sfinansowany przez Krajową Radę Komorniczą. Prócz kosztów na utworzenie systemu, autorzy zmian ustawowych dokonali również oszacowania w projekcie rocznych kosztów

utrzymania w/w systemu, które wynosić miały – począwszy od 2017 r. – ok. 700 tys. zł.

II. Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej – zakres zastosowania

Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej – mimo odesłania do stosowania art. 864–879 k.p.c. w zakresie nieuregulowanym odrębnie w rozdziale 3 poświęconym temu sposobowi egzekucji – uważana jest za samodzielny, nie zaś subsydiarny sposób sprzedaży ruchomości. Przypomnieć należy bowiem, że ustawodawca przesądził, iż do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej stosuje się przepisy dotyczące sprzedaży zajętych ruchomości (rozdział 2) z odrębnościami wynikającymi jednakże z art. 879¹–879¹¹ k.p.c.

Mimo odesłania do stosowania przepisów o licytacji zwykłej, wyjaśnia się bowiem², że o samodzielności omawianego sposobu egzekucji świadczy sama już okoliczność, że nieosiągnięcie celu licytacji zwykłej nie stanowi warunku skorzystania z licytacji elektronicznej, a decyduje o tym jedynie zainicjowanie tego sposobu przez wierzyciela, przy zaistnieniu okoliczności przewidzianych w art. 879¹ i nast. k.p.c.

Wobec powyższego, przepisy o sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej znajdują zastosowanie nie tylko do sprzedaży ruchomości, lecz także do:

- żywych zwierząt (art. 879¹⁰ § 2 w zw. z art. 864 § 2 k.p.c.);
- ułamkowej części ruchomości;
- wierzytelności (art. 904¹ § 2 k.p.c.);
- innych praw majątkowych (art. 911⁷ § 4 k.p.c.);
- uproszczonej sprzedaży nieruchomości (art. 1013⁶ § 1 k.p.c.).

Co do zasady więc, sprzedażą w drodze licytacji elektronicznej objęte będą te ruchomości, które nie zostały sprzedane w trybie zwykłym lub w innym trybie – tj. z wolnej ręki, po cenach hurtowych lub za

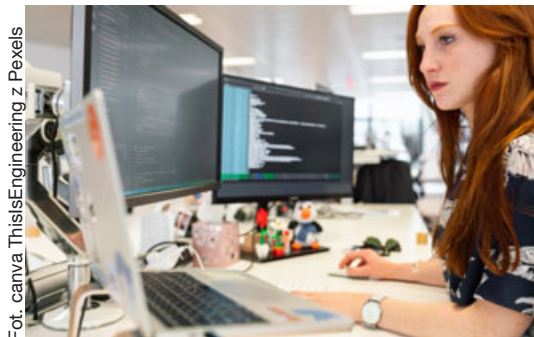

pośrednictwem przedsiębiorstwa lub innemu przedsiębiorstwu.

III. Wniosek wierzyciela

Jak wspomniano to już wcześniej, zainicjowanie sprzedaży ruchomości w trybie licytacji elektronicznej leży pod stronę wierzyciela. Stosownie bowiem do art. 879² § 1 k.p.c., komornik dokonuje sprzedaży w tym trybie (wyłącznie) na wniosek wierzyciela złożony po dokonaniu zajęcia. Wniosek taki wierzyciel może przy tym złożyć zarówno na piśmie, ustnie do protokołu, jak i za pośrednictwem systemu teleinformatycznego³. Co istotne, z wniosku tego musi wynikać w sposób wyraźny wola wierzyciela skorzystania ze sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, gdyż wniosek w powyższym zakresie jest dla komornika wiążący.

Z powyższego unormowania wynika jednocześnie, iż ustawodawca zrezygnował z konstrukcji pozwalającej na złożenie wniosku co do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej już na etapie składania samego wniosku o wszczęcie egzekucji. Stosownie jednocześnie do art. 879³ k.p.c., wniosek o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji

Fot. canva ThisIsEngineering z Pexels

elektronicznej winien zostać złożony nie później niż przed wyznaczeniem terminu licytacji.

Mając powyższe regulacje na uwadze, w doktrynie⁴ wyjaśnia się przykładowo, że w sytuacji, gdy wniosek wierzyciela dotyczy drugiego terminu licytacji, może zostać on złożony najwcześniej z chwilą otrzymania zawiadomienia o nieskuteczności pierwszego terminu licytacji. Zwrócić należy przy tym uwagę, iż stosownie do art. 879³ k.p.c. ustawodawca określił jednocześnie najpóźniejszą chwilę, w której można złożyć wniosek o przeprowadzenie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, wskazując, iż wniosek ten składa się wraz z wnioskiem o wyznaczenie drugiej licytacji. Oznacza to tym samym, że komornik powinien odrzucić – jako niedopuszczalny – zarówno wniosek o wyznaczenie drugiej licytacji w formie elektronicznej złożony przez wierzyciela przed otrzymaniem zawiadomienia o bezskuteczności pierwszego terminu albo po upływie 2 tygodni od dnia otrzymania zawiadomienia, jak i wniosek złożony terminowo, ale po upływie wniosku innego wierzyciela o przeprowadzenie drugiej licytacji w formie zwykłej (tradycyjnej). Zarówno bowiem przedwczesny (tj. złożony przed początkiem oznaczonego w przepisach terminu), jak też spóźniony wniosek (tj. złożony po upływie tego terminu) podlega odrzuceniu.

Ustawodawca przesądził przy tym, iż w sytuacji, gdy ruchomość została zajęta na zaspokojenie kilku wierzycieli dochodzących

”
CO DO ZASADY WIĘC,
SPRZEDAŻĄ W DRODZE LICYTACJI
ELEKTRONICZNEJ OBJĘTE BĘDĄ
TE RUCHOMOŚCI, KTÓRE NIE
ZOSTAŁY SPRZEDANE W TRYBIE
ZWYKŁYM LUB W INNYM
TRYBIE – T.J. Z WOLNEJ RĘKI,
PO CENACH HURTOWYCH
LUB ZA POŚREDNICTWEM
PRZEDSIĘBIORSTWA LUB
INNEMU PRZEDSIĘBIORSTWU.

NA KOMORNIKU NIE SPOCZYWA ZAŚ W POWYŻSZYM ZAKRESIE OBOWIĄZEK NIEZWŁOCZNEGO ZAWIADOMIENIA O TYM FAKCIE SĄDU WŁAŚCIWEGO ZE WZGLĘDU NA SIEDZIBĘ KANCELARII KOMORNIKA WRAZ Z PRZESŁANIEM ODPISU POSTANOWIENIA WYDANEGO W TYM PRZEDMIOCIE PRZEZ KOMORNIKA.

w różnych postępowaniach, o trybie sprzedaży ruchomości decydować będzie ten z wierzycieli, na którego wniosek nastąpiło pierwsze zajęcie. W pozostałych przypadkach, tj. w odniesieniu do pierwszej licytacji, wiążący będzie wniosek o przeprowadzenie licytacji elektronicznej, nawet jeżeli wpłynął on dopiero jako drugi w kolejności. Natomiast w odniesieniu do drugiej licytacji – jak podkreśla się to w doktrynie⁵ – sytuacja przedstawia się zgoła odmiennie. Mając bowiem na uwadze, że termin drugiej licytacji jest wyznaczany na wniosek, to licytacja zostanie przeprowadzona w takiej formie, jakiej zażąda wierzyciel, który złożył wniosek o przeprowadzenie drugiej licytacji jako pierwszy.

Na skutek złożenia wniosku o sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, komornik zobligowany jest zaś oddać zajęte ruchomości (co do których zajęcie uprawomocniło się) pod dozór:

- innej osobie niż dłużnik;
- dłużnika, o ile daje rękojmię należytego sprawowania dozoru – chyba że dozór taki został już ustanowiony albo ruchomość została złożona do depozytu sądowego lub oddana na przechowanie właściwej instytucji.

Na komorniku nie spoczywa zaś w powyższym zakresie obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie sądu właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika wraz z przesłaniem odpisu postanowienia wydanego w tym przedmiocie przez komornika. W przypadku odebrania dozoru, ustawodawca postanowił jednakże, iż początek licytacji nie może wówczas przypaść wcześniej niż po upływie dwóch tygodni od dnia odebrania dozoru.

Jak wyjaśnili to autorzy komentowanej regulacji, pierwotnie sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej miała być dopuszczalna tylko wtedy, gdy zajęte ruchomości zostały oddane pod dozór osobie innej niż dłużnik. Warunek ten uzasadniano bowiem potrzebą ochrony interesów nabywcy licytacyjnego przed takimi działaniami dłużnika, które mogłyby uniemożliwić lub utrudnić wydanie sprzedanej rzeczy. Możliwość oddania zajętych ruchomości pod dozór dłużnika, o ile daje rękojmię należytego sprawowania dozoru, dopuszczona została dopiero wraz ze zmianą brzmienia art. 879² § 2 k.p.c., wprowadzoną ustawą z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, które to brzmienie obowiązuje od 1 stycznia 2019 r.

Zgodnie z uzasadnieniem wprowadzonej zmiany, korekta art. 879² k.p.c. miała na celu wyeliminowanie tych przepisów, które w sposób niepożądany i niecelowy wprowadzałyby nadmierny automatyzm w odbieraniu dłużnikowi dozoru nad zajęтыми ruchomościami w przypadku złożenia wniosku o przeprowadzenie licytacji elektronicznej.

IV. Obwieszczenie o licytacji elektronicznej

Stosownie do art. 879⁴ § 1 k.p.c., sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, zaś komornik zamieszcza obwieszczenie o licytacji elektronicznej

także w tym systemie. Obwieszczenie o licytacji elektronicznej udostępnia się z kolei za pośrednictwem strony internetowej operatora, tj. Krajowej Rady Komorniczej. Zapoznanie się z obwieszczeniem nie wymaga zaś uwierzytelnienia. Z powyższego wynika zarazem, że obwieszczenia dokonuje się również w sposób określony, jak dla licytacji tradycyjnej w art. 867 § 1¹ k.p.c.

Co do samych wymogów w zakresie treści obwieszczenia o licytacji elektronicznej, ustawodawca szczegółowo określił, iż winno ono zawierać:

- oznaczenie przedmiotu licytacji;
- wskazanie warunków licytacji;
- sumę oszacowania;
- cenę wywołania;
- miejsce i czas, w których można oglądać ruchomość, a ponadto zdjęcie lub zdjęcia ruchomości podlegającej sprzedaży;
- informację o chwili rozpoczęcia i o chwili zakończenia licytacji, która – jak podkreśla się to w doktrynie⁶ – winna być podana z dokładnością co do minuty na zasadach określonych w art. 879⁶ § 2 k.p.c.;
- informację o tym, że warunkiem udziału w licytacji jest złożenie rękojmi;
- wzmiankę o tym, że prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do przeprowadzenia licytacji i przybicia na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie ruchomości

od egzekucji i uzyskały w tym zakresie orzeczenie wstrzymujące egzekucję;

- pouczenie:
 - a) o tym, że w sądach rejonowych zapewnia się dostęp do systemu teleinformatycznego obsługującego licytację elektroniczną,
 - b) o treści art. 879⁵ k.p.c. (dot. obowiązku i sposobu złożenia rękojmi). Przypomnieć należy zatem w tym miejscu, iż osoba przystępująca do przetargu zobowiązana jest złożyć rękojmię za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Za chwilę złożenia rękojmi w systemie teleinformatycznym uważa się zaś chwilę nieodwracalnego zainicjowania procedury uiszczenia rękojmi za pomocą udostępnianego przez system teleinformatyczny mechanizmu zapewniającego identyfikację wnoszącego rękojmię. Ustawodawca dopuszcza jednocześnie złożenie rękojmi także komornikowi (a więc poza systemem teleinformatycznym, w kancelarii komornika lub na rachunek bankowy przez niego oznaczony). Wówczas jednak złożenie rękojmi komornik potwierdza w tym w systemie. Co istotne, w pozostałym zakresie do rękojmi (np. w zakresie jej wysokości) zastosowanie znajdują postanowienia art. 867¹ k.p.c. To samo dotyczy związania teżami orzecznictwa w zakresie ustalenia terminowego wniesienia rękojmi. Termin ten będzie zatem uznawany za zachowany, jeżeli przed jego upływem nabywca licytacyjny złożył polecenie przelewu w banku, a wskazana w tym poleceniu kwota miała pokrycie na rachunku zleceniodawcy⁷. Zgodnie bowiem z – mającym w tym zakresie zastosowanie – art. 867¹ § 1 w zw. z art. 879¹ k.p.c., rękojmia winna być złożona w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia licytacji;

Fot. canva Startup Stock Photos z Pexels

- c) o treści art. 879⁶ § 1 k.p.c., zgodnie z którym przetarg w drodze elektronicznej rozpoczyna się z chwilą określoną w obwieszczeniu o licytacji elektronicznej i kończy się w chwili wyznaczonej przez komornika;
- d) o treści art. 879⁹ k.p.c., przewidującym sposób i termin zapłaty ceny nabycia.

W razie możliwości ogłasza się jedno obwieszczenie o licytacjach ruchomości, choćby należały one do różnych dłużników i różne były terminy licytacji. Koszty ogłoszenia rozkłada się zaś pomiędzy poszczególne sprawy proporcjonalnie do sum oszacowania ruchomości⁸.

V. Przebieg licytacji i jej zakończenie

Ustawodawca określił dokładnie termin rozpoczęcia oraz zakończenia sprzedaży w trybie licytacji elektronicznej. Tak też zgodnie z art. 879⁶ § 1 k.p.c. przetarg w drodze elektronicznej rozpoczyna się z chwilą okre-

śloną w obwieszczeniu o licytacji elektronicznej i kończy się w chwili wyznaczonej przez komornika, przy czym komornik obowiązany jest kierować się tu zasadami określonymi wprost w przepisach. Wobec powyższego, wyznaczenie licytacji elektronicznej przez komornika powinno nastąpić w taki sposób, aby zarówno termin rozpoczęcia, jak i zakończenia przetargu przypadła pomiędzy godziną 9:00 a 14:00 w dni robocze. Jak wyjaśnia się to zaś w tym miejscu w doktrynie⁹, w powyższy sposób ustawodawca zerwał z uzależnieniem czasu trwania przetargu w drodze elektronicznej od godzin urzędowania sądu rejonowego, które powodowało niekiedy niekorzystne konsekwencje dla ociążenia celu licytacji, wynikłe z różnych ram czasowych przetargu, ponieważ godziny urzędowania sądów mogły być płynne.

Dopuszcza się tym możliwością określenia przez komornika w sposób „błędny” zakończenia przetargu w drodze elektronicznej na chwilę przypadającą w innych godzinach

niż 9:00–14:00, co ma znaczenie dla realizacji przepisów o publicznym charakterze przetargu i odnosi się w zasadzie jedynie do wszystkich tych osób, które nie mają samodzielnego dostępu do internetu i tym samym chciałyby skorzystać z punktów dostępu do systemu teleinformatycznego w sądzie rejonowym, aby aktywnie brać udział w przetargu od samego jego początku aż do zakończenia.

Sam czas trwania przetargu ustawodawca określił na 7 dni, przy czym, w odniesieniu do ruchomości wymienionych w art. 864 § 2 k.p.c., tj.:

- a) ruchomości ulegających łatwo zepsuciu albo ruchomości, co do których sprawowanie nad nimi dozoru lub ich przechowywanie powodowałoby nadmierne koszty,
- b) inwentarza żywego, co do którego dłużnik odmówił zgody na przyjęcie go pod dozór – czas trwania przetargu można skrócić do co najmniej 2 dni, z zachowaniem jednakże pozostałych warunków co do rozpoczęcia i zakończenia przetargu.

W razie przeprowadzenia licytacji elektronicznej, natychmiast po jej zakończeniu komornik udziela przybicia osobie ofiarującej najwyższą cenę w chwili zakończenia licytacji elektronicznej. Zakończenie licytacji elektronicznej następuje przy tym automatycznie w chwili wskazanej w obwieszczeniu o licytacji. W tej samej chwili następuje również automatyczne ustalenie licytanta, który zaoferował najwyższą cenę. Co ważne z kolei dla tej formy sprzedaży ruchomości – przybicie jest oczywiście udzielane postanowieniem w systemie teleinformatycznym. Oznacza to, że system nie informuje automatycznie o udzieleniu przybicia, ponieważ rozstrzygnięcie to jest uzależnione od działania komornika. Postanowienie o przybiciu powinno zostać zaś wydane – o czym była mowa wyżej – natychmiast po zakończeniu licytacji, co oznacza, że nie powinno być odstępów czasowego pomiędzy zakończenia przetargu w drodze elektronicznej z jednej strony, z dru-

”
**W RAZIE PRZEPROWADZENIA
 LICYTACJI ELEKTRONICZNEJ,
 NATYCHMIAST PO JEJ
 ZAKOŃCZENIU KOMORNIK
 UDZIELA PRZYBICIA OSOBIE
 OFIARUJĄCEJ NAJWYŻSZĄ
 CENĘ W CHWILI ZAKOŃCZENIA
 LICYTACJI ELEKTRONICZNEJ.**

giej zaś – udzieleniem przybicia. Jednakże opóźnienie tej czynności przez komornika nie wiąże się z żadnymi negatywnymi konsekwencjami procesowymi.

O udzieleniu przybicia komornik zawiadamia przy tym wierzyciela i dłużnika z uwzględnieniem reguł ogólnych. Z kolei licytantom zawiadomienie o przybiciu doręcza się jedynie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Sposób zawiadomienia licytantów wynika bowiem z faktu, iż samo już przystąpienie do przetargu w drodze elektronicznej może nastąpić wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Tym samym, przystępując do przetargu w drodze elektronicznej, licytanci dokonują konsekwentnego wyboru tego właśnie sposobu komunikowania się z organami postępowania. Również jednak wierzyciel oraz dłużnik mogą zostać zawiadomieni za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Przypomnieć przy tym należy, iż doręczenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w tym wypadku dokonuje się jedynie, jeżeli wierzyciel bądź dłużnik dokonali wyboru tego sposobu komunikowania się z organami postępowania¹⁰.

VI. Zapłata ceny nabycia

Co do terminu zapłaty ceny nabycia przez tego licytanta, który zaoferował najwyższą

cenę, ustawodawca przesądził, iż cena ta winna zostać zapłacona w dniu następnym po doręczeniu zawiadomienia o przybiciu w godzinach urzędowania kancelarii komorniczej lub na rachunek bankowy komornika do godziny 18:00 dnia następnego. Jeżeli ten dzień przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, cenę uiszcza się w następnym dniu po dniu albo dniach wolnych od pracy. Cena nabycia może być również uiszczona za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wówczas jednak cena powinna być uiszczona do końca dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia o przybiciu.

Tytułem ciekawostki wskazać jedynie można, że pierwotnie projektodawcy zakładali, iż nabywca będzie zobligowany uiścić cenę nabycia do godziny 15:00 dnia następnego po zawiadomieniu o udzieleniu przybicia.

Omówiony wyżej przepis art. 879⁹ k.p.c. stanowi zatem *lex specialis* w odniesieniu do art. 871 k.p.c. regulującego tę samą kwestię w odniesieniu do licytacji tradycyjnej, co częściowo wyłącza zaś (z uwzględnieniem art. 879¹ k.p.c.) stosowanie tego przepisu w odniesieniu do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej.

VII. Rozporządzenie w sprawie sposobu przeprowadzenia licytacji elektronicznej ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 879¹¹ k.p.c. Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie z 7 września 2016 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia licytacji elektronicznej ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹¹, obowiązujące od 1 marca 2017 r.

Na mocy przepisów powołanego aktu wykonawczego postanowiono zaś, iż licytacja elektroniczna będzie dostępna w systemie teleinformatycznym wyłącznie dla komornika oraz użytkowników biorących w niej udział.

Fot. canva kanchanachtkhamma

Użytkownicy, tj. osoby fizyczne biorące udział w licytacji elektronicznej, celem wzięcia w niej udziału zobligowani są do założenia konta w systemie teleinformatycznym z wykorzystaniem wniosku o założenie konta udostępnionego i składanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przy czym wobec konieczności podania we wniosku nr PESEL użytkownika, osoba nieposiadająca takiego numeru składa wniosek za pośrednictwem wybranego przez siebie komornika sądowego. Konto użytkownika udostępniane jest zaś wyłącznie po uwierzytelnieniu, które następuje za pomocą loginu i hasła.

Co do samych zasad brania udziału w licytacjach elektronicznych, rozporządzenie przesądza z kolei, iż każdy użytkownik może brać udział w nieograniczonej liczbie licytacji za pośrednictwem posiadanego konta, przy czym to użytkownik zgłasza przystąpienie do danego przetargu. Wraz zaś z przystąpieniem do przetargu składa on również oświadczenie, że nie zachodzą wobec niego podstawy do wyłączenia od udziału w przetargu. Odnośnie przy tym do użytkowników będących pełnomocnikiem, przedstawicielem ustawowym albo osobą uprawnioną do działania w imieniu osoby prawnej albo innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną, użytkownik taki, przystępując do przetargu, oświadcza jednocześnie – za pomocą systemu teleinformatycznego – że występuje w imieniu osoby trzeciej.

”

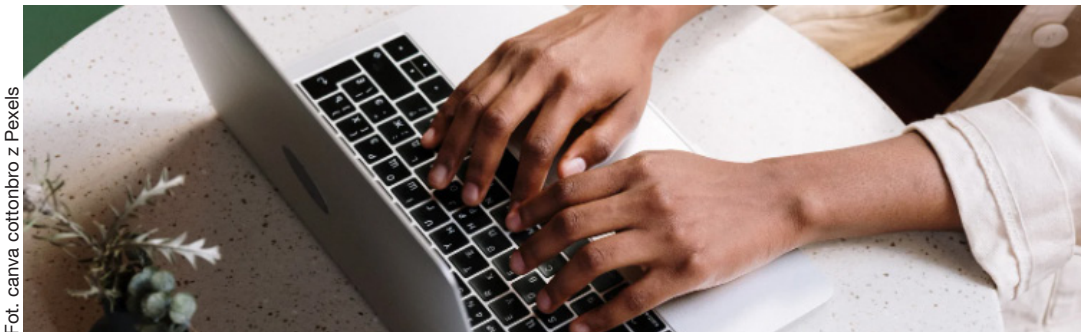
CO DO SAMYCH ZASAD BRANIA UDZIAŁU W LICYTACJACH ELEKTRONICZNYCH, ROZPORZĄDZENIE PRZESADZA Z KOLEI, IŻ KAŻDY UŻYTKOWNIK MOŻE BRAĆ UDZIAŁ W NIEOGRANICZONEJ LICZBIE LICYTACJI ZA POŚREDNICTWEM POSIADANEGO KONTA, PRZY CZYM TO UŻYTKOWNIK ZGŁASZA PRZYSTĄPIENIE DO DANEGO PRZETARGU.

Do oświadczenia dołącza się zaś pełnomocnictwo lub inny dokument wykazujący umocowanie, jeżeli zostały one sporządzone elektronicznie, albo elektronicznie poświadczony odpis pełnomocnictwa lub dokumentu wykazującego umocowanie. Pełnomocnictwo lub dokument wykazujący umocowanie albo ich uwierzytelnione odpisy mogą być złożone również komornikowi prowadzącemu licytację. To komornik potwierdza w systemie teleinformatycznym uprawnienia pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego albo osoby uprawnionej do działania w imieniu osoby prawnej albo innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną.

Rozporządzenie przesądza także, iż w trakcie licytacji w systemie teleinformatycznym ujawnia się licytantom jedynie najwyższą aktualną cenę i unikalny identyfikator licytanta, którą ją ofiaruje oraz czas pozostały do zakończenia licytacji. Każdemu postąpieniu przypisuje się zaś inny numer porządkowy. Dane osobowe licytanta przed zakończeniem licytacji są ujawniane z kolei wyłącznie komornikowi.

Przypisy końcowe

- ¹ Dz.U. z 2015 r. poz. 1311.
- ² K. Flaga-Gieruszyńska, *Tytuł II. Egzekucja świadczeń pieniężnych. Dział I. Egzekucja z ruchomości. Rozdział 3. Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej* [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 11, Warszawa 2022, s. 1796–1801.
- ³ Por. art. 760 § 1 k.p.c., zgodnie z którym: „wniośki i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru składającego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego”.
- ⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*
- ⁵ *Ibidem.*
- ⁶ *Ibidem.*
- ⁷ Por. uchw. SN z 30 stycznia 2014 r., sygn. akt III CZP 99/13.
- ⁸ Por. art. 867 § 1⁴ k.p.c.
- ⁹ K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*
- ¹⁰ Por. art. 131¹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.
- ¹¹ Dz.U. z 2016 r. poz. 1431.

Fot. canva cottonbro z Pexels

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Odpowiedzialność karna komornika sądowego

Sebastian Kowalski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Ujawnienie w obwieszczeniu publicznym adresu zamieszkania dłużnika

Kilka uwag o dopuszczalności ujawnienia w obwieszczeniu publicznym określonym w art. 945 k.p.c. adresu zamieszkania dłużnika, jeśli adres ten nie odnosi się do nieruchomości, która jest przedmiotem egzekucji sądowej

Fot. canva FabrikaCr

**DR HAB. KINGA
FLAGA-GIERUSZYŃSKA
PROF. US**

Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Szczeciński

Egzekucja sądowa z nieruchomości ze względu na swoją wieloetapowość i wysoki poziom skomplikowania generuje wiele problemów praktycznych, również w aspekcie jawności postępowania egzekucyjnego, w tym upubliczniania danych wykorzystywanych na potrzeby przeprowadzania czynności egzekucyjnych. Do tych problematycznych zagadnień należy dopuszczalność ujawnienia w obwieszczeniu publicznym określonym w art. 945 k.p.c. adresu zamieszkania dłużnika, jeśli adres ten nie odnosi się do nieruchomości, która jest przedmiotem egzekucji sądowej.

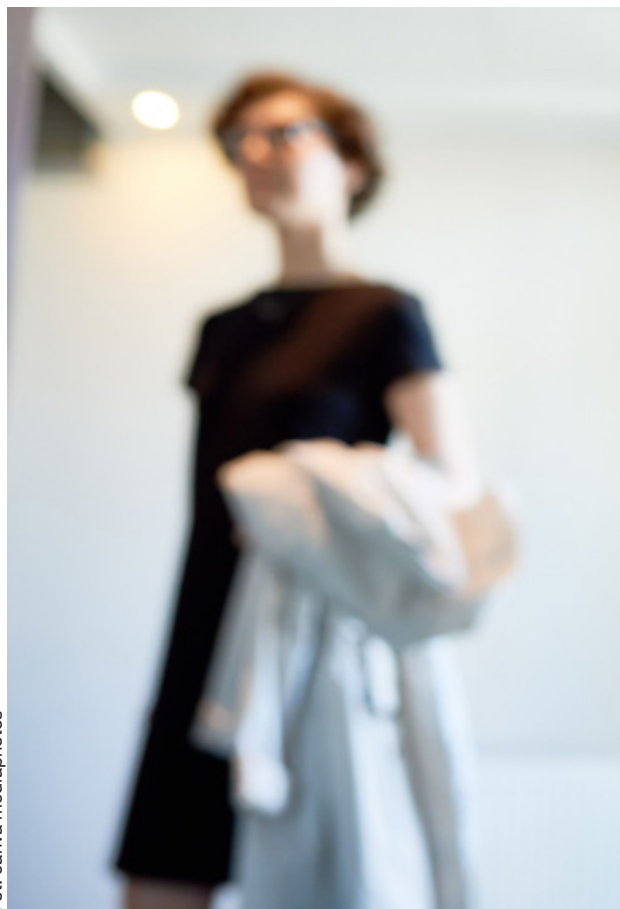
Analizując kwestię dopuszczalności ujawnienia adresu zamieszkania dłużnika, jeśli adres ten nie odnosi się do nieruchomości, która jest przedmiotem egzekucji sądowej, należy wskazać przede wszystkim na szczególne uwarunkowania wykonywania czynności przez komornika sądowego. Zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej jako „RODO”), przetwarzanie danych osobowych jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden ze wskazanych w tym przepisie warunków. I tak w literze c wskazuje się, że odnosi się to do przypadku, gdy przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (w tym przypadku

określonego w Kodeksie postępowania cywilnego obowiązku upublicznienia określonych czynności dokonywanych w toku egzekucji sądowej z nieruchomości w formie obwieszczenia publicznego), a w literze e wskazuje się przypadek, gdy przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi (co również do komornika sądowego znajduje pełne odniesienie z uwagi na jego status funkcjonariusza publicznego). Co do tej ostatniej przesłanki mamy do czynienia z wyraźnymi regulacjami ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz.1168), która wskazuje *expressis verbis*:

- a) w art. 2 ust. 1, że komornik jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym, a ponadto w ust. 3 tego przepisu, że komornik przy wykonywaniu zadań kieruje się dobrem wymiaru sprawiedliwości oraz interesem publicznym;
- b) w art. 3 ust. 1, że komornik jest organem władzy publicznej w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym.

W konsekwencji komornik sądowy w świetle wskazanych wyżej postanowień RODO jest zarazem uprawniony i zobowiązany do przetwarzania danych osobowych w zakresie adekwatnym do należytego wykonywania obowiązków nałożonych na niego przepisami ustrojowymi dotyczącymi wykonywania tego zawodu oraz postanowieniami Kodeksu postępowania cywilnego, także z zastosowaniem elementów władztwa publicznego.

Co więcej, warto również zwrócić uwagę na postanowienia art. 6 ust. 1 lit. f. RODO, które odnoszą się do przetwarzania niezbędnego do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy

Fot. canva mediaphotos

lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem. W przypadku postępowania egzekucyjnego, w tym egzekucji sądowej z nieruchomości, mamy do czynienia z koniecznością ochrony uzasadnionych interesów nie tylko wierzyciela egzekwującego, ale również osób trzecich niebiorących bezpośredniego udziału w postępowaniu egzekucyjnym (np. osób, które mają określone prawa względem nieruchomości). Z tego względu dłużnik, zwłaszcza jeśli nie jest osobą małoletnią, musi liczyć się z tym, że – skoro swoim zachowaniem

doprowadził do konieczności zastosowania względem niego przymusu państwowego w ramach egzekucji sądowej – jedynie w wyjątkowych przypadkach, odnoszących się do podstawowych praw i wolności albo interesów, ochrona jego danych osobowych będzie miała charakter nadrzędny względem ochrony uzasadnionych interesów innych osób, w tym wierzyciela egzekwującego.

To zestawienie przesłanek możliwych do zastosowania w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych przez komornika sądowego na potrzeby czynności w postępowaniu egzekucyjnym wskazuje jednoznacznie na jego niewątpliwą kompetencję w tym za-

kresie. Jednak w odniesieniu do omawianego przypadku należy skupić się przede wszystkim na treści art. 6 ust. 1 lit. c RODO, co jest również spójne z analizami przeprowadzonymi w doktrynie prawa ochrony danych osobowych, w których podkreśla się, że okoliczności przetwarzania danych osobowych regulowane są bezpośrednio przepisami prawa, podstawę przetwarzania danych osobowych, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. c RODO, należy stosować przed innymi podstawami¹. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż w omawianym przypadku komornik sądowy realizuje obowiązki ustawowe wynikające bezpośrednio z treści art. 945 k.p.c. i adekwatnie do celów realizowanych przez normy wyinterpretowane z tego przepisu przetwarza dane osobowe dłużnika. W § 1 tego przepisu ustawodawca określił, że o terminie opisu i oszacowania komornik zawiadamia znanych mu uczestników. Jednak z uwagi na możliwe istnienie innych podmiotów zainteresowanych przebiegiem i wynikiem egzekucji sądowej z danej nieruchomości, ze względu choćby na istniejące prawa rzeczowe, względnie zobowiązania i inne okoliczności, które nie są znane komornikowi, ustawodawca na tym nie poprzestał. W § 2 art. 945 k.p.c. postanowił, że komornik wyzwa ponadto przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym i lokalu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej uczestników, o których nie ma wiadomości, oraz inne osoby, które roszczą sobie prawa do nieruchomości i przedmiotów razem z nią zajętych, aby przed ukończeniem opisu i oszacowania zgłosiły swoje prawa. W egzekucji skierowanej do nieruchomości uczestnikami sądowego postępowania egzekucyjnego będą – oprócz wierzyciela i dłużnika – także inne osoby, którym przysługują prawa rzeczowe ograniczone lub roszczenia albo prawa osobiste zabezpieczone na nieruchomości (art. 922 k.p.c.). Tym samym ustawodawca wprowadził instrument

CZĘSTO NAJPOPULARNIEJSZE IMIONA I NAZWISKA, NIEUZUPEŁNIONE O DODATKOWE INFORMACJE I KONTEKST, NIE SĄ NAWET TRAKTOWANE JAKO DANE OSOBOWE (WSZAK JAN KOWALSKI, JAN NOWAK SĄ NOTORYCZNIE WYKORZYSTYWANI W PRZYKŁADACH CZY KAZUSACH, NIE GENERUJĄC ROSZCZEŃ W TYM ZAKRESIE ZE STRONY ŻYJĄCYCH KOWALSKICH I NOWAKÓW).

mający na celu dotarcie do bliżej nieokreślonego personalnie kręgu podmiotów zainteresowanych przebiegiem i wynikiem prowadzonego postępowania. Obwieszczenie w trybie § 2 komentowanego artykułu ma na celu ustalenie – i jeśli są zasadne, uwzględnienie w opisie i oszacowaniu – praw osób trzecich do zajętej nieruchomości, które nie zostały na tym etapie postępowania ujawnione. Ma ono charakter obligatoryjny, nawet jeśli komornik ma przeświadczenie, że posiada pełną wiedzę co do wszystkich uczestników postępowania. Jeśli komornik zaniecha czynności określonych w tym artykule, ponosi odpowiedzialność za szkodę, jaką wyrządził uczestnikowi postępowania lub wierzycielowi swoim zaniechaniem (art. 415 i n. k.c.).

W odniesieniu do grupy docelowej, do której kierowane jest obwieszczenie określone w art. 945 § 2 k.p.c., powstaje pytanie, czy podanie imienia i nazwiska dłużnika oraz adresu nieruchomości, której obwieszczenie dotyczy, jest wystarczające. Wydaje się, że można tak uznać jedynie wtedy, gdy dłużnik ma na tyle unikalne imię i nazwisko, iż nie ma

zagrożenia, że istnieją inne osoby o dokładnie tych samych personaliach. Tego rodzaju sytuacja w praktyce jest niezwykle rzadka i komornik sądowy może przyjąć, że tak jest jedynie na zasadzie wysokiego prawdopodobieństwa, a nie pewności. Co więcej, warto pamiętać, że często najpopularniejsze imiona i nazwiska, nieuzupełnione o dodatkowe informacje i kontekst, nie są nawet traktowane jako dane osobowe (wszak Jan Kowalski, Jan Nowak są notorycznie wykorzystywani w przykładach czy kazusach, nie generując roszczeń w tym zakresie ze strony żyjących Kowalskich i Nowaków). Powstaje jednak pytanie, że skoro obwieszczenie dotyczy nieruchomości, to w jakim celu organ postępowania ma dookreślić tożsamość dłużnika. Doskonały przykład podaje w tym względzie M. Łochowski, wskazując jako potencjalnych adresatów obwieszczenia np. nieznanym spadkobierców osób, którym przysługują prawa ujawnione w księdze wieczystej. Obwieszczenie ma na celu umożliwienie zgłoszenia się tym osobom i uwzględnienia ich praw w toku postępowania². W tego rodzaju przypadkach, aby osoby te zainteresowały się obwieszczeniem, równie ważna jest informacja co do osoby dłużnika, a dopiero później – sprecyzowanie danych dotyczących nieruchomości, zważywszy, że problem często dotyczy także przedmiotów razem z nią zajętych, a więc nieujawnionych w żadnym rejestrze publicznym. Takich sytuacji, w których istotne jest nie tylko dokładne oznaczenie nieruchomości (co jest oczywistością), ale również dookreślenie tożsamości dłużnika, można by z pewnością wskazać wiele. Możemy przyjąć, że komornik sądowy, mając do wyboru posłużyć się PESEL-em albo adresem zamieszkania, bierze pod uwagę potencjalne zagrożenie dla dłużnika, jakie może stanowić ujawnienie PESEL-u i wybiera tę drugą informację. Nie wyklucza to jednak sytuacji, gdy również posłużyć się PESEL-em będzie uzasadnione, np. przy braku możliwości

Fot. canva NoDerog

ustalenia innych danych dłużnika poza imieniem i nazwiskiem.

Nawiasem mówiąc, wystarczyło przejrzeć obwieszczenia dostępne w chwili przygotowywania tego opracowania na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej, aby zobaczyć, że w prawie 300 spośród nich znajdują się adresy dłużnika, które nie są adresami zajętych w toku postępowania nieruchomości. Co więcej, w niektórych przypadkach pojawia się w ich treści również PESEL dłużnika. Czy oznacza to, że na oczach organów samorządu komorniczego, których obowiązkiem jest dbałość o należyte wykonywanie zawodu komornika sądowego, a przede wszystkim za wiedzą Ministra Sprawiedliwości i organów sądowych sprawujących nadzór judykacyjny i administracyjny nad komornikami sądowymi i ich czynnościami następuje notoryczne naruszanie przepisów RODO? Wysłucie takiego wniosku jest niewątpliwie absurdalne.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem M. Krakowiaka, który jednoznacznie podkreśla, że w art. 945 § 2 k.p.c. ustawodawca nie sprecyzował, jaką treść powinno mieć obwiesz-

czenie publiczne o terminie opisu i oszacowania. Według tego autora należy przyjąć, że powinno ono zawierać przede wszystkim dokładne wskazanie terminu opisu i oszacowania, wezwanie do zgłoszenia praw do nieruchomości i przedmiotów razem z nią zajętych, a wyłączających egzekucję, dane komornika (imię i nazwisko, siedzibę), oznaczenie nieruchomości, dane pozwalające zidentyfikować osobę dłużnika oraz miejsce opisu i oszacowania³. Podobnie wspomniany już M. Łochowski w odniesieniu do treści obwieszczenia posługuje się pojęciami: „dane komornika, dłużnika, nieruchomość, jej położenie”, nie zawężając ich do imienia i nazwiska (nazwy, firmy)⁴. Tym samym żaden z autorów komentarzy do art. 945 k.p.c., który porusza kwestie treści obwieszczenia publicznego, nie wskazuje imienia i nazwiska jako wyłącznego sposobu identyfikacji dłużnika będącego osobą fizyczną.

Jednocześnie, zakładając racjonalność ustawodawcy, gdyby nie przyjmował on pewnej elastyczności w treści tego obwieszczenia, także co do osoby dłużnika, określiliby

precyzyjnie informacje, które powinny się w nim znaleźć, poza wezwaniem wyraźnie przywołanym w art. 945 § 2 k.p.c. Wszak czyni to w art. 953 § 1 k.p.c. w odniesieniu do obwieszczenia o licytacji, gdzie w pkt 1 kształtującym treść obwieszczenia mowa jest o „imieniu i nazwisku dłużnika”. Nie można przyjmować, że odniesieniu do tych samych wymagań treściowych ustawodawca stosuje dwa odmienne sposoby ich zdefiniowania. Takie podejście stanowi bowiem zaprzeczenie standardów technik normotwórczych.

W konsekwencji zakres danych dłużnika podlegających ujawnieniu w obwieszczeniu określonym w art. 945 k.p.c. determinuje cel tego obwieszczenia. Należy zgodzić się ze stanowiskiem M. Krakowiaka, że celem obwieszczenia publicznego o terminie opisu i oszacowania jest ustalenie i ewentualne uwzględnienie w oszacowaniu praw osób trzecich do zajętej nieruchomości, które nie zostały do tej pory ujawnione. Należy bowiem pamiętać, że samym celem opisu i oszacowania jest przede wszystkim ustalenie, jaka rzeczywiście nieruchomość stanowi przedmiot postępowania, jakie prawa do nieruchomości zgłaszają osoby trzecie, czy i jakie prawa do nieruchomości nie zostały wpisane do księgi wieczystej, jaka jest wartość obciążeń rzeczowych⁵. Co więcej, na bardzo ważny, a często pomijany cel tego obwieszczenia wskazała H. Ciepla, podnosząc, że celem publicznego obwieszczenia informacji jest zapewnienie powszechności dostępu do jej treści. Jak podkreśla autorka, obywatel ma prawo do uzyskania informacji o działalności władzy publicznej, a komornik jest organem takiej władzy w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym⁶.

W tym przypadku interes dłużnika musi ustąpić przed słusznym interesem innych osób, a poszerzenie danych dłużnika niemającego unikalnego imienia i nazwiska o dodatkowe informacje (do których należy rów-

nież adres zamieszkania) jest adekwatne dla realizacji wskazanych celów.

W świetle powyższych rozważań nie można w żadnym stopniu przyjąć, iż komornik sądowy, ujawniając adres zamieszkania dłużnika niebędący adresem nieruchomości, której dotyczy egzekucja sądowa, naruszył postanowienia art. 945 § 2 k.p.c. Co więcej, prawidłowo realizował swój ustawowy obowiązek, przetwarzając dane osobowe dłużnika na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c i czynił to z zachowaniem zasady adekwatności, zważywszy na cele, które ma realizować, wskazane w tym przepisie obwieszczenie publiczne. Warto do tego podkreślić, że tego rodzaju działania stanowią powszechną praktykę, na co wskazano wyżej, niekwestionowaną w długiej historii obowiązywania art. 945 k.p.c. zarówno pod rządami poprzednich przepisów o ochronie danych osobowych, jak i w świetle obecnych standardów RODO.

Przypisy końcowe

- ¹ Por. W. Zimny, *Przestanki legalizujące przetwarzanie*, „Ochrona Danych Osobowych, Biul. ABI” 2000, Nr 4, s. 5–7; P. Litwiński, *Komentarz do art. 6 RODO, Nb 43* [w:] *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Wybrane przepisy sektorowe. Komentarz*, red. P. Litwiński, Warszawa 2021, Legalis.
- ² M. Łochowski, *Komentarz do art. 945 k.p.c., Nb 3* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217, t. II*, red. T. Szancilo, Warszawa 2019. Pogląd ten podziela również T. Żyżnowski (T. Żyżnowski, *Komentarz do art. 945 k.p.c., Nb III.1* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom I–V. Komentarz*, red. A. Marciniak, Warszawa 2019, Legalis).
- ³ M. Krakowiak, *Komentarz do art. 945 k.p.c., Nb 3* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019, Legalis.
- ⁴ M. Łochowski, *op. cit.*, Nb 3.
- ⁵ M. Krakowiak, *op. cit.*, Nb 4.
- ⁶ H. Ciepla, *Komentarz do art. 945 k.p.c., Nb 1* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730–1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, Lex, która powołuje również na wskazany wyżej art. 3 ust. 1 u.k.s. i inną literaturę.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Koszty komornicze

Zbiór studiów

redakcja naukowa
Andrzej Marciniak

OŚRODEK NAUKOWO-SZKOLENIOWY
PRZY KRAJOWEJ RADZIE KOMORNICZEJ

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

„Staramy się być bliżej klienta” –

rozmowa z Prezesem Zarządu Currenda Sp. z o.o. Sebastianem Szczepańskim

To Pana druga kadencja na stanowisku Prezesa Spółki Currenda. Co zdecydowało o chęci objęcia stanowiska na kolejny okres?

Jednym z głównym powodów jest na pewno poczucie niedokończonych misji. Kadencje w spółkach prawa handlowego są różnie definiowane, ale taką najczęściej występującą długością jest okres trzyletni. Jest to czas, który pozwala każdemu nowemu menedżerowi na poznanie specyfiki firmy, otoczenia, interesariuszy oraz na wprowadzenie swoich pomysłów w życie. W Currendzie kadencja zarządu jest określona w umowie spółki i wynosi dwa lata. A dwa lata szybko upłynęły. Miałem przekonanie, że nie wszystko, co planowałem, udało się zrealizować. Stąd chęć kontynuacji misji na tym stanowisku, poparta również przez właściciela, który powołał mnie na drugą kadencję.

To pytanie musi paść: jak Pan ocenia swoje dwa i pół roku w Currendzie? Jakie były sukcesy, a co nie wyszło?

Na pewno był to okres ciekawy, dużo się w tym czasie działo. Pierwszym takim istotnym wydarzeniem, które nastąpiło zaraz po moim dołączeniu do Spółki, był wybuch pandemii koronawirusa. Zanim zdążyłem poznać wszystkich pracowników oraz otoczenie zewnętrzne, czyli klientów, wszyscy nagle wyłądowniśmy w domach. Na szczęście Spółka była dobrze przygotowana od strony zarządkowej, aby zmierzyć się z tym wyzwaniem. Z drugiej strony specyfika branży IT zawsze wspierała rozproszone zespoły, skoncentrowane na celu i potrafiące ze sobą współpracować nawet na odległość. Sam prowadziłem w przeszłości projekty, również międzynarodowe, w których spotykaliśmy się raz na jakiś czas, ale

CURRENDA JAKO DOSTAWCA APLIKACJI DLA WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI PRZYKŁADA DUŻĄ WAGĘ DO KWESTII ZWIĄZANYCH Z BEZPIECZEŃSTWEM DANYCH I PROCEDURAMI ICH OCHRONY.

większość pracy była wykonywana *de facto* w modelu zdalnym. Stąd przejście do takiego wariantu pracy nie stanowiło dla mnie i większości pracowników, szczególnie związanych z usługami IT, problemu. Tym, co nowego udało się w tym kontekście „covidowym” wdrożyć, było przejście na biuro bez papieru. Gdy dołączyłem do Spółki, każdego dnia w swoim gabinecie zastawałem grubą stertę umów i innych dokumentów do podpisania. Teraz wszystko odbywa się w formie elektronicznej. Czasami żartuję sobie z sekretariatem, że Prezes nie jest już potrzebny, bo niczego w tradycyjnej formie nie ma do podpisania.

W tym samym czasie w Spółce powołany został nowy zespół programistyczny, którego zadaniem było wykonanie modułów automatyzujących pracę kancelarii komorniczych. W zeszłym roku wydaliśmy na rynek produkt e-PUAP, który został ciepło przyjęty przez naszych klientów. Obecnie mamy ich około czterystu. W tym roku pojawiło się rozwiązanie EPU, ale w tym konkretnym przypadku zabrakło w nim kluczowej funkcjonalności, czyli podpisu masowego. W najbliższych tygodniach pojawi się nowa wersja EPU oferująca podpis masowy. Wierzę głęboko, że produkt ten powtórzy sukces pierwszego opisanego wyżej rozwiązania.

Uruchomiliśmy także strumień prac nad nową aplikacją komorniczą. Trochę to trwało, ale sporo kwestii trzeba było na początku ustalić, aby móc rozpocząć prace.

W bieżącym roku udało się nam uzyskać prestiżowy certyfikat ISO 27001 odnoszący się do polityki bezpieczeństwa informacji. Currenda jako dostawca aplikacji dla wymiaru sprawiedliwości przykłada dużą wagę do kwestii związanych z bezpieczeństwem danych i procedurami ich ochrony. Przez ponad dwa lata pracowaliśmy nad stworzeniem odpowiednich polityk oraz wewnętrznych regulacji, co przyniosło skutek w postaci pozytywnego przejścia audytu zewnętrznego.

To wszystko zaliczyłbym do sukcesów.

W kontekście tego co nie wyszło: na pewno komunikacja z rynkiem komorniczym. Dużo się zmieniło w kwestii podejścia pracowników Spółki do klienta oraz jego potrzeb: są najważniejsze. Ale cały czas mam wrażenie, że wieloletniej nieufności komorników do Currendy nie udało się przełamać. Stąd ten obszar postrzegam jako wymagający jeszcze sporo pracy. Nie jestem do końca zadowolony z dotychczas osiągniętych efektów.

Kiedy rozmawialiśmy w marcu 2020 roku, powiedział Pan: „Moim zamierzeniem jest wybudowanie w ciągu najbliższych trzech lat nowej aplikacji [komorniczej], z nową funkcjonalnością, wykorzystaniem sztucznej inteligencji do podpowiadania czynności czy też z atrakcyjniejszym i nowocześniejszym interfejsem użytkownika”. Uda się?

Ten cel się nie zmienił. Wręcz przeciwnie: po przygotowaniach, na które poświęciliśmy drugą połowę roku 2020 i pierwszą roku 2021, rozpoczęliśmy właściwe prace. W ich ramach wytwarzane są moduły wchodzące w skład nowej aplikacji. Jednak zanim do tego doszło, musieliśmy dokonać analizy różnych wariantów architektonicznych, zapewnić finansowanie przedsięwzięcia, uzgodnić mapę drogową powstawania rozwiązania. Tak więc właściwe prace ruszyły w drugiej połowie zeszłego roku. W ich ramach wykonana została integracja z Portalem Informacyjnym, przebudowana

Sukces ISO 27001. Na zdjęciu z Izabelą Potocką i Mikołajem Stolarskim odpowiedzialnymi za wdrożenie polityki bezpieczeństwa informacji

została Biblioteka Akt, aby nie trzeba było stosować Synology, wykonana została integracja z e-US. Równolegle trwają prace nad uporządkowaniem księgowości w aplikacjach i paroma innymi modułami, które zaprezentujemy wkrótce. Podsumowując, w najbliższych latach komornicy będą jeszcze używali obecnych aplikacji, ale coraz więcej funkcjonalności oraz nowych integracji będzie już dostarczana w nowej technologii i w nowym wyglądzie ekranów. Z czasem te nowe moduły w całości zastąpią obecne rozwiązania.

Pańskim priorytetem była i pozostaje komunikacja, szczególnie z komornikami sądowymi. Wspomniał Pan przed chwilą, że nie osiągnęła ona jeszcze zadawalającego poziomu.

Faktycznie, jest to obszar wymagający ciągłej poprawy. Staramy się być bliżej klienta,

dlatego m.in. weszliśmy do mediów społecznościowych. Założyliśmy na Facebooku grupę dla komorników sądowych. Pojawiają się tam aktualności, informacje o nowych produktach i zmianach oraz komunikaty o problemach z działaniem usług, bo takie rzeczy też się zdarzają. Można na grupie zadać pytania, z reguły tego samego dnia pojawiają się odpowiedzi. Jest to narzędzie na pewno lepsze do komunikacji dwustronnej niż wiadomość e-mail czy strona www. Cieszy nas to, że obecnie w tej grupie mamy już ponad 500 członków z obszaru komorniczego. Ale oczywiście liczymy na więcej.

W bieżącym roku przeprowadzamy bardzo dużą zmianę produktową, a mianowicie – wycofujemy Moją Kancelarię, uruchamiamy usługę e-US w nowym modelu rozliczeniowym, łączymy aplikacje komornicze z Moją Currendą, przepinamy kancelarie na model EAE.

Wszystkie te zmiany były poprzedzone licznymi spotkaniami i uzgodnieniami z organami

”
ZAŁOŻYLIŚMY NA FACEBOOKU
GRUPĘ DLA KOMORNİKÓW
SĄDOWYCH. POJAWIAJĄ
SIĘ TAM AKTUALNOŚCI,
INFORMACJE O NOWYCH
PRODUKTACH I ZMIANACH ORAZ
KOMUNIKATY O PROBLEMACH
Z DZIAŁANIEM USŁUG, BO TAKIE
RZECZY TEŻ SIĘ ZDARZAJĄ.

samorządu komorniczego. Następnie przygotowaliśmy komunikację do rynku i opracowaliśmy FAQ, czyli odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania. Dodatkowo zorganizowaliśmy spotkanie *online* dla kancelarii komorniczych, podczas którego wyjaśniliśmy kontekst tych zmian oraz odpowiedzieliśmy na wszystkie pytania. W cały proces zaangażowane są kluczowe w Spółce osoby. Raz w tygodniu mamy spotkania statusowe. Analizujemy wówczas, jak przebiega proces komunikacji z rynkiem, i na bieżąco go modyfikujemy.

Do działań komunikacyjnych zaliczyłbym też comiesięczne spotkania *online*, tzw. open days, podczas których można posłuchać o nowościach produktowych oraz zadać pytania osobom odpowiedzialnym za produkty komornicze w Currendzie. Staramy się też

uczestniczyć w szkoleniach oraz zjazdach izbowych. Organizujemy konferencje branżowe i szkolenia dla aplikantów.

Pomimo licznych działań i życzliwej otwartości niestety – mam wrażenie – dużo jeszcze pracy przed nami. Sądzę, że wynika to z historii, lat nieufności wobec Spółki i „łatki”, jaką swego czasu nam przypięto: że wszelkie problemy to nasza „zasługa”. A trzeba pamiętać, że produkty Spółki działają w pewnym szerszym ekosystemie. Nie wszystkie usługi i ich działanie zależy od nas. Dodatkowo producenci komponentów, z których korzystamy, również od czasu do czasu wycofują swoje produkty, zaprzestając wsparcia czy podnosząc wymagania sprzętowe dla swoich systemów. Na koniec niestety zawsze „dostaje się” Currendzie. Ale nie poddajemy się. Będziemy dalej działać i poprawiać komunikację z rynkiem.

„Przegląd Prawa Egzekucyjnego” wrócił na listę czasopism punktowanych. Jak Pan – jako pełniący równoległe funkcję Menedżera Wydawnictwa – ocenia tę zmianę?

Oczywiście cieszę się z tego faktu. Zanim PPE wrócił na listę czasopism punktowanych, podejmowaliśmy szereg działań, które miały w tym pomóc. Udało się tego dokonać szybciej trochę też ze względu na zmianę polityki organu odpowiedzialnego za tę listę. Punkty powodują, że łatwiej nam namówić na współpracę autorytety prawnicze, w szczególności ekspertów specjalizujących się w egzekucji sądowej. W mojej opinii „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” to bardzo cenione i prestiżowe czasopismo naukowe, które nadal chcemy rozwijać i podnosić jakość publikowanych tam artykułów.

Jak Pan ocenia zaangażowanie pracowników w rozwój Spółki?

Oceniam je bardzo wysoko. Currenda jeszcze za czasów sprzed mojej kadencji przeszła w całości na metodyki zwinnego zarządzania. Taki model przesuwa ciężar samoorganizacji i przejęcia odpowiedzialności za realizację celów na barki pracowników. Jest to zgodne z oczekiwaniami, w szczególności młodego pokolenia pracowników, które nie lubi takiego dyrektywnego zarządzania, płynącego z góry. I moje podejście do zarządzania jest podobne, idące trochę w stronę tzw. turkusowego kierowania organizacją. Ale wymaga ono wewnętrznej inicjatywy pracowników, autentycznego zaangażowania i chęci rozwoju. Czyli pojawiania się w pracy nie dla samego przychodzenia, ale dla realizacji określonych celów, chęci samodoskonalenia się, osiągnięcia wewnętrznej satysfakcji. Nie każdy się w tym odnajduje. Trafiają się osoby, które oczekują decyzji z góry, aby uniknąć odpowiedzialności, ale moja generalna ocena osób pracujących w Currendzie jest bardzo pozytywna.

Jakie są najważniejsze inicjatywy na kolejne półtora roku? Czy dotyczą one wyłącznie kancelarii komorniczych?

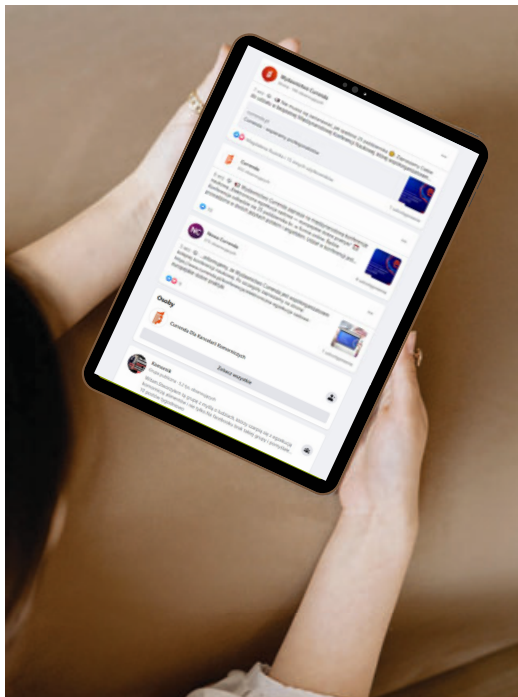
Najważniejsze inicjatywy na poziomie strategicznym to dalsze prace nad nową aplikacją komorniczą, uruchomienie usługi e-US, nad którą pracujemy od ponad roku, i przygotowanie koncepcji oraz rozpoczęcie prac nad modernizacją naszego rozwiązania dla sądów powszechnych. Ten system, podobnie jak aplikacje komornicze, ma swoje lata. Jeżeli chcemy utrzymać ten rynek, gruntowna zmiana jest konieczna. Od razu uspokoję, że biznes komorniczy i sądowy są od siebie odseparowane. Rozwojem aplikacji dla sądów zajmują się osobne zespoły i każdy z obszarów ma zapewnione własne finansowanie.

JESTEŚMY OTWARCI NA ZATRUDNIANIE PRACOWNIKÓW Z UKRAINY, MAMY PRZYGOTOWANE WEWNĘTRZNE PROCESY DOTYCZĄCE REKRUTACJI I WDROŻENIA DO PRACY TYCH OSÓB.

Oficjalna narracja dotycząca pandemii SARS-CoV-2 jest taka, że pandemii już nie ma. Czy myśli Pan, że po takim czasie koronawirus może nas jeszcze czymś zaskoczyć i wpłynąć na realizację planów dotyczących przyszłości Spółki?

Moim zdaniem pandemia weszła obecnie na poziom trochę cięższej grypy. Stąd nie widzę już zagrożeń dla realizacji naszych planów. Z drugiej strony dostrzegam dużo pozytywnych aspektów, jakie pandemia wymusiła

w obszarze życia prywatnego i zawodowego. Takie rzeczy jak praca zdalna, spotkania *online* czy dbanie o higienę już na pewno z nami zostaną.

Proszę opowiedzieć o CSR-owych* działaniach Spółki na rzecz obywateli Ukrainy.

Tak się składa, że jeden z naszych kluczowych pracowników pochodzi z Ukrainy, wychował się w Charkowie. Stąd jest to istotna kwestia dla Spółki chociażby w wymiarze wewnętrznym. Staramy się w tym zakresie okazywać wsparcie, oferujemy pomoc i zrozumienie. Gdy wybuchła wojna w Ukrainie, nasi pracownicy zorganizowali się spontanicznie i każdy zaczął pomagać tak, jak mógł. W pewnym momencie postanowiliśmy jako firma te działania uporządkować. Wypracowaliśmy kanały komunika-

cji wewnętrznej oraz politykę dodatkowych działań pomocowych.

Jesteśmy otwarci na zatrudnianie pracowników z Ukrainy, mamy przygotowane wewnętrzne procesy dotyczące rekrutacji i wdrożenia do pracy tych osób. Jasno deklarujemy naszą postawę w stosunku do tego konfliktu, definiując Rosjan jako agresorów oraz Ukraińców jako obrońców swojej ojczyzny. Nawiązaliśmy również współpracę z fundacją, która oferuje wsparcie dla Ukrainy. W tym wypadku wielkość wsparcia zależy od pracowników Currendy. Każdy kilometr przebyty na rowerze, w biegu czy w marszu przekłada się na konkretną kwotę wsparcia finansowego.

I na koniec – czy przyzwyczał się już Pan do życia na dwa domy?

Jest to kwestia, do której ciężko jest się przyzwyczać. Trzeba po prostu zaakceptować taki stan rzeczy, być dobrze zorganizowanym i liczyć na wyrozumiałość swojej rodziny. Na szczęście mam ogromne wsparcie z jej strony. Razem łatwiej jest przejść przez wszelkie związane z tym niedogodności.

Z drugiej strony tak sobie teraz żartuję, że nadmiar morza spowodował, że otworzyłem się na góry i jestem obecnie na etapie zdobywania Korony Gór Polskich. Idzie mi dobrze, w przyszłym roku powinienem zaliczyć komplet, czyli łącznie dwadzieścia osiem szczytów.

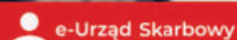
Powodzenia!

Rozmawiała: Magdalena Kirska-Okuniewska

* CSR (ang. *corporate social responsibility*) – społeczna odpowiedzialność biznesu. Działania firm na rzecz społeczności, szczególnie lokalnej, czy ochrony środowiska.

e-Urząd Skarbowy

WWW.CURRENDA.PL

e-Urząd Skarbowy

Nowoczesna korespondencja z administracją skarbową

Moduł e-US to nowoczesny i wygodny kontakt na linii kancelaria komornicza – administracja skarbowa. Pozwala na zarządzanie elektroniczną dokumentacją skierowaną do e-Urządu Skarbowego z poziomu aplikacji komorniczej.

Co zyskujesz z modułem e-Urząd Skarbowy?

Wygodną komunikację

Moduł ułatwia kontakt komorników sądowych z naczelnikami urzędów skarbowych i Szefem KAS.

Dokładność

Rozwiązanie weryfikuje, czy pismo jest tworzone zgodnie z wymaganiami nałożonymi przez usługę, wyklucza pomyłki i zwroty

Automatyzację pracy

Moduł e-US eliminuje zbędne czynności. Nie musisz już pamiętać np. o wprowadzeniu kosztów związanych z komunikacją z e-Urzędem Skarbowym

Transparentność

Moduł e-US zapewnia wygodną i szybszą wymianę korespondencji pomiędzy komornikiem sądowym a urzędami skarbowymi.

Nowy moduł księgowy

Zapewnia automatyzację rozliczenia kosztów wynikających z komunikacji z e-Urzędem Skarbowym

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Nowoczesne formy komunikacji: jak się w nich odnaleźć

MIRKA SIERGIEJ

Ekspertka ds. public relations
Currenda Sp. z o.o.

Nie jest tajemnicą, że internet zmienił nasz sposób komunikacji. Aktywnych e-użytkowników przybywa, tak samo jak różnego rodzaju platform i nośników bezustannie generujących nowe informacje. Media społecznościowe już od kilkunastu lat mają ogromny wpływ na nasze życie. Dlatego zarówno firmy, jak i instytucje znalazły tutaj dla siebie miejsce: aby mieć bezpośredni kontakt z klientem i szybko reagować na jego potrzeby. Mierzmy się teraz nie z brakiem dostępu do informacji, ale z ich nadmiarem i gigantycznym tempem powstawania.

Komunikacja dziś

Komunikacja na przestrzeni zaledwie 10 lat bardzo się zmieniła. Przed wszystkim nie jest już jednostronna. Teraz to sam klient wymaga od firmy czy instytucji, żeby się

z nim kontaktowała bezpośrednio. Wpływ na to miał niewątpliwie wybuch pandemii i wprowadzony przez większość państw lockdown. Nie mogliśmy załatwić swoich spraw *in person*, dlatego z pomocą przyszła nam technologia. Przyzwyczailiśmy się do szybkiego i łatwo dostępnego kontaktu. Brak reakcji ze strony interesującej nas marki czy instytucji powoduje w nas narastającą frustrację. Sprawdzone narzędzia pozwalającymi na błyskawiczne i efektywne porozumiewanie się są teraz komunikatory i media społecznościowe. Choć nie każdy się w nich odnajduje, faktem jest, że dają one wiele możliwości na bezpośredni kontakt.

Statystyki nie kłamią

Współczesne formy komunikacji skróciły dystans. Obecnie możemy porozmawiać praktycznie z każdym człowiekiem na świecie – idolem, głową państwa, politykiem czy swoim klientem – a także wejść w kontakt z dowolną marką czy instytucją. Według najnowszych raportów z internetu w Polsce aktywnie korzysta prawie 26 milionów osób, zaś

z samych mediów społecznościowych – aż 68,5% populacji naszego kraju. Utrzymuje się tendencja wzrostowa. Tych danych zwyczajnie nie można już lekceważyć. Statystyczny Polak spędza w internecie ponad 6 godzin dziennie, z czego około 2 godziny poświęca na sprawdzanie, co nowego pojawiło się na Facebooku, Youtube, Instagramie, TikToku czy LinkedInie. No i te ciągle brzęczące powiadomienia komunikatorów...

W gąszczu niechcianych informacji

Od internetu skutecznie odstrasza nas nadmiar generowanych tam treści. Trudno jest nam je weryfikować, filtrować, dzielić na ważniejsze i mniej ważne. Dostajemy tysiące powiadomień, często już sami nie wiemy, gdzie mamy w pierwszej kolejności zajrzeć i co czytać. Dlatego warto się skupić na swoich życiowych priorytetach i tym, co tak naprawdę nas interesuje. Dobrym rozwiązaniem jest zakładanie specjalistycznych lub tematycznych grup na różnych platformach społecznościowych. Chodzi o tworzenie przestrzeni skupiającej osoby wokół określonego tematu lub o podobnych zainteresowaniach; bezpiecznej platformy, w której można wymieniać się opiniami, zgłaszać problemy, dyskutować czy testować nowe rozwiązania. O dzieleniu się pomysłami i doświadczeniem. Firmy, zakładając swoje grupy, mają bezpośredni kontakt z klientami. Mogą się z nim komunikować w prosty i przystępny sposób, szybko reagować na zmiany i wchodzić w bezpośrednią interakcję. Największym plusem tego rozwiązania jest łatwość powrotu do wątku, który nas interesował. W całym gąszczu informacji grupa pomaga nam priorytetyzować treści. Dodatkowo możemy potraktować takie miejsce jako platformę networkingową, ponieważ skupia osoby o takich samych zainteresowaniach. Budujemy tutaj społeczność, którą łączy wspólny cel.

”
FIRMY, ZAKŁADAJĄC SWOJE GRUPY, MAJĄ BEZPOŚREDNI KONTAKT Z KLIENTAMI. MOGĄ SIĘ Z NIM KOMUNIKOWAĆ W PROSTY I PRZYSTĘPNY SPOSÓB, SZYBKO REAGOWAĆ NA ZMIANY I WCHODZIĆ W BEZPOŚREDNIĄ INTERAKCJĘ.

Grupy dają nam też o wiele więcej możliwości niż komunikatory, profile czy strony firmowe. Możemy tutaj publikować prezentacje, dokumenty lub czasopisma w formacie PDF, przygotować ankietę, transmitować spotkania na żywo (streaming) i organizować sesje Q&A. Jednak największą zaletą jest wyszukiwanie interesujących nas tematów po hashtagach (#). W ten sposób łatwo i szybko wrócimy do interesującego nas tematu i zapujemy nad ważnymi dla nas treściami.

Komunikacja w większej społeczności

Ustaliliśmy już, że grupa porządkuje treści i jest ekskluzywną formą wirtualnej przynależności społecznej. Pozostaje kwestia wyboru narzędzia, aby komunikacja w grupie była jak najbardziej efektywna. Przyzwyczajaliśmy się do grup w komunikatorach. WhatsApp, Messenger czy Viber są proste w obsłudze, a za ich pomocą szybko prześlemy informacje. Jednak sprawdzają się one przy mniej licznych społecznościach, w których dwustronna interakcja nie drażni pozostałych i w sytuacji, gdy z łatwością możemy odszukać interesujący nas wątek.

Przy liczniejszych grupach lepiej sprawdzają się platformy społecznościowe. W takich przypadkach ważne jest panowanie nad

DOŁĄCZ DO SPOŁECZNOŚCI

CURRENDA DLA KANCELARII KOMORNICZYCH

A ZAWSZE BĘDZIESZ NA BIEŻĄCO

Fot. canva StockRocket

treściami oraz kulturą dyskusji. W grupie socialmediowej możemy ustanowić regulamin, a w nim – zasady komunikacji i formę wymiany poglądów. Mamy też więcej możliwości interakcji i sposobów na przekazywanie treści. Jesteśmy zawsze na bieżąco, gdyż platformy społecznościowe wyżej pozycjonują grupy, dzięki czemu otrzymujemy powiadomienie o nowym istotnym wpisie.

Problem pojawia się w momencie, gdy przynależymy do kilkunastu grup – wówczas może być trudno się w nich odnaleźć – albo do grup, które nie posiadają moderatorów. Moderator pilnuje przestrzegania regulaminu. Bez niego rośnie prawdopodobieństwo cyberataków, bo grupa pozostawiona bez nadzoru to idealne miejsce dla działań hackerów i spamerów. Dlatego warto sprawdzić wcześniej, kto jest administratorem danej grupy i czy jest to podmiot godny zaufania.

Na zakończenie

Istnieje mnóstwo form wirtualnej wymiany informacji. Pamiętajmy jednak, że nie wszystko jest dla każdego. Warto dopasować narzędzie do swoich potrzeb.

Internet dał nam morze możliwości edukacyjnych, rozrywkowych, społecznościowych czy komunikacyjnych. Skrócił dystans i otworzył granice. Błyskawicznie możemy się teraz skontaktować z kim chcemy, a także odszukać istotne dla nas informacje: zarówno zawodowe, jak i dotyczące sfery prywatnej. Problemem jest nadmiar treści, ich przyswajanie oraz umiejętność odnalezienia tych wartościowych (że o weryfikacji nie wspomnę). Elektronicznej formy wymiany informacji nie należy się bać. Wystarczy stosować zasady, które ją nam ułatwią. Mam nadzieję, że kilka z nich udało mi się przybliżyć.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym

Mateusz Wiktor Golak

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Stosunek zatrudnienia komornika sądowego

Zagadnienia konstrukcyjne
i wybrane uprawnienia
quasi-pracownicze

Mikołaj Ryłski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Przegląd orzecznictwa

WYROK SĄDU
REJONOWEGO
W ŚWINOUJŚCIU
Z 14 LIPCA 2022 ROKU

WYROK WOJEWÓDZKIEGO
SĄDU ADMINISTRACYJNEGO
W WARSZAWIE
Z 25 MAJA 2022 ROKU

WYROK SĄDU REJONOWEGO
W PUŁAWACH
Z 4 SIERPNI 2022 ROKU

Fot. canva anyaberkut

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

WYROK SĄDU REJONOWEGO W ŚWINOUJŚCIU Z 14 LIPCA 2022 ROKU

Hasła

ustanie obowiązku alimentacyjnego
zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego

Sentencja

Sąd Rejonowy w Świnoujściu po rozpoznaniu 14 lipca 2022 r. na rozprawie sprawy o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimen-

tacyjnego ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanej wygaś z dniem 1 maja 2005 roku.

Stan faktyczny

Pozwem z marca 2022 r. powód wniósł o ustalenie, czy jego obowiązek alimentacyjny w stosunku do pozwanej nie wygaś z dniem 1 czerwca 2005 r. Wniósł również o udzielenie zabezpieczenia powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika sądowego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy oraz określenie, że w tym czasie powód nie jest zobowiązany do płacenia pozwanej alimentów w kwocie 500 zł zasądzonych wyrokiem sądu okręgowego. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie, a także, że zasądzono od

powoda na rzecz pozwanej alimenty. Po rozwodzie pozwany popadł w problemy finansowe i nie był w stanie wywiązywać się z obowiązku alimentacyjnego. Po dziś dzień toczy się w związku z tym postępowanie egzekucyjne, a dług alimentacyjny urósł do kwoty przeszło 100 000 zł. Jednakże z mocy prawa obowiązek alimentacyjny wygaśł 17 marca 2005 r., z upływem 5 lat od orzeczenia rozwodu. W sprawie nie został wydany żaden późniejszy wyrok przedłużający wymieniony termin. Wciąż wszczynane po sobie egzekucje komornicze ciążyły na powodzie do tego stopnia, że popadł on w ruinę emocjonalną oraz ekonomiczną. Toczy się wobec niego również postępowanie karne, w którym przedstawiono mu zarzut uchylania się od obowiązku alimentacyjnego. Uzasadniając wnioski o udzielenie zabezpieczenia, powód wskazał, że nieudzielenie zabezpieczenia przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego uniemożliwi wykonanie zapadłego w niniejszej sprawie orzeczenia, a pozwana dochodzi od powoda świadczenia nienależnego w ramach obowiązku alimentacyjnego, który ustał z mocy prawa.

Sąd rejonowy na czas trwania postępowania udzielił zabezpieczenia powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika sądowego. W odpowiedzi na pozew pozwana uznała powództwo co do uchylenia obowiązku alimentacyjnego z datą wniesienia pozwu oraz wniosła o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu wskazała, że uznaje, że obowiązek alimentacyjny powoda wygaśł, lecz z datą wniesienia pozwu. Powód błędnie określił datę powstania obowiązku alimentacyjnego i upływu 5-letniego terminu. Wskazała, że w przypadku zasądzenia alimentów na rzecz byłych małżonków w wyroku rozwodowym bieżą one od daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, tak jak w przypadku alimentów na rzecz dziecka. Powód obowiązku swojego nie wy-

konywał dobrowolnie, a egzekucja była bezskuteczna. Powód narażał tym samym pozwaną na brak możliwości zaspakajania jej podstawowych potrzeb. Od 1996 r. pozwana leczy się psychiatrycznie, a niedostatek spowodowany brakiem wykonywania przez powoda obowiązku alimentacyjnego spowodował pogłębienie rozstroju jej zdrowia. Powód nigdy nie wzywał pozwanej do wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, a nic nie stało na przeszkodzie, aby ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego dokonać w drodze zawiązań do próby ugodowej.

Rozstrzygnięcie

Sąd ustalił, że powód po rozwodzie nie płacił alimentów. Do czasu kiedy strony zamieszkiwały razem po rozwodzie, powód dawał żonie pieniądze. Żona wymeldowała go z swojego mieszkania w 2000 r. i w październiku tego roku wyprowadził się. Od tamtej pory nie pomaga żonie finansowo. Pozwana składała wnioski o egzekucję alimentów do komornika. Egzekucja prowadzona była od 2001 r. Komornik początkowo nie ściągnął od dłużnika żadnych kwot. Pozwana otrzymywała alimenty z funduszu alimentacyjnego. W lutym 2020 r. pozwana złożyła do prokuratury rejonowej zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa dotyczącego uporczywego uchylania się od alimentacji.

Fot. canva Pexels--2286921 z Pixabay

Komornik sądowy wszczął postępowanie egzekucyjne o zapłatę sum alimentów bieżących od maja 2021 r. w wysokości 500 zł. Postanowieniem z listopada 2021 r. komornik podjął postępowanie egzekucyjne zawieszona na wniosek wierzyciela w czerwcu 2021 r. Powództwo o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, jako uzasadnione, należało uwzględnić. Zgodnie z treścią art. 60 § 1 k.r.o. małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Stosownie zaś do § 3 cytowanego artykułu obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzonemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

Przesłanką konkretyzacji zwykłego obowiązku alimentacyjnego jest ustalenie przez sąd stanu niedostatku małżonka uprawnionego. W niniejszej sprawie poza sporem pozostaje, że w momencie orzekania o rozwodzie stron oraz alimentacji na rzecz pozwanej znajdowała się ona w niedostatku z uwagi na swój stan zdrowia i niewielkie dochody w postaci renty zdrowotnej. Również sam powód podczas rozprawy rozwodowej uznał, że będzie płacił byłej żonie po 500 zł miesięcznie i początkowo to czynił.

Istotna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest podnoszona w pozwie kwestia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Pozwana w niniejszej sprawie nigdy nie wy-

stępowała o przedłużenie trwania obowiązku alimentacyjnego, jaki ciążył na jej mężu, należy zatem uznać, że obowiązek ten wygaś z mocy prawa po upływie 5-letniego okresu od uprawomocnienia się orzeczenia. Zastrzeżenia sądu w przypadku zeznań stron budziły jedynie stwierdzenia powoda, że nie płacił alimentów na byłą żonę, bo „mieli taki układ”, aby nie płacić komornikowi, oraz twierdzenia pozwanej, że nie korzystała z pomocy osób trzecich poza dwiema sytuacjami, bo musiałyby pozwać męża o alimenty, a nie chciały tego robić. Zdaniem sądu pozwana musiała zdawać sobie sprawę, że bezzasadne było występowanie o alimenty od byłego męża po upływie 5 lat od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Występowała przy tym konsekwentnie o wszczęcie postępowań egzekucyjnych, a w 2020 r. także do prokuratury z zawiadomieniem o możliwości popełnienia przestępstwa uporczywego uchylania się od obowiązku alimentacyjnego przez powoda.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda wygaś z dniem 1 maja 2005 r.

WYROK WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO W WARSZAWIE Z 25 MAJA 2022 ROKU

Hasła

odmowa wszczęcia postępowania w sprawie powołania na stanowisko komornika
wniosek o przeniesienie

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w trybie uproszczonym sprawy ze skargi na postanowienie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie powołania na stanowisko komornika sądowego oddalił skargę.

Stan faktyczny

Decyzją z września 2018 r. Minister Sprawiedliwości powołał skarżącego na stanowisko komornika sądowego. Następnie, pismem z 15 września 2021 r., w związku z ogłoszeniem o zwolnionych stanowiskach po komornikach sądowych, skarżący złożył do Ministra Sprawiedliwości wniosek o powołanie go na urząd komornika po innym komorniku. We wniosku wskazano, że od 10 grudnia 2018 r. w tej kancelarii właśnie zainteresowany pełni obowiązki komornika sądowego.

Minister Sprawiedliwości postanowieniem, rozpoznając sprawę jako organ I instancji, odmówił wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie powołania na stanowisko komornika po innym komorniku. Uzasadniając stanowisko w sprawie, organ wyjaśnił, iż przedmiotowe postępowanie nie mogło być wszczęte wobec wnioskodawcy bowiem obowiązujące przepisy prawa nie przewidują możliwości powołania urzędują-

cego komornika sądowego na inne stanowisko komornicze, a ewentualna zmiana siedziby danego komornika możliwa jest w trybie wniosku o przeniesienie.

Kandydat pismem z 9 listopada 2021 r. zwrócił się o ponowne rozpatrzenie sprawy zakończonej przedmiotowym postanowieniem. Uzasadniając wniosek podniósł, iż przepisy ustawy o komornikach sądowych nie wykluczają możliwości ubiegania się o powołanie na zwolnione stanowisko przez osobę będącą komornikiem, a celem postępowania jest wyłonienie najlepszego kandydata.

Postanowieniem ze stycznia 2022 r. Minister Sprawiedliwości, rozpoznając sprawę jako organ II instancji, utrzymał w mocy postanowienie z października 2021 r. odmawiające wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie powołania na stanowisko komornika. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano zastosowane przez organ administracyjny przepisy prawa oraz zarzucane przez wnioskodawcę naruszenia. Wyjaśniono,

iż na podstawie obowiązujących przepisów spełnia on warunki, od których zależy powołanie danej osoby na stanowisko komornika sądowego, jednakże nie posiada legitymacji procesowej do złożenia wniosku o powołanie na takie stanowisko, gdyż wniosek taki może złożyć jedynie strona niebędąca komornikiem sądowym. W zakresie legitymacji procesowej do wystąpienia ze złożonym wnioskiem odwołano się do interesu prawnego lub obowiązku, którego w przedmiotowej sprawie wobec wnioskodawcy nie stwierdzono. Organ administracyjny wskazał również, iż ustawodawca w przepisach rozdziału 2 u.k.s. pt. „Powoływanie i odwoływanie komorników” na oznaczenie kandydata ubiegającego się o powołanie na stanowisko komornika (zwolnione lub dopiero mające być utworzone) celowo używa terminu „zainteresowany”, w odróżnieniu od „komornika”, którym to określeniem nazywa osobę po powołaniu jej na ten urząd przez Ministra Sprawiedliwości w decyzji administracyjnej. Według organu zatem to wyłącznie „zainteresowany” w powyższym rozumieniu posiada legitymację procesową w postępowaniu o powołanie na stanowisko komornika sądowego, albowiem tylko jemu przysługuje interes prawny oparty na konkretnym przepisie prawa materialnego. Natomiast podmiot będący już komornikiem sądowym nie ma interesu prawnego, gdyż jego interes prawny już raz się w całości zrealizował w momencie skutecznego powołania go na komornika sądowego przez Ministra Sprawiedliwości, która to decyzja zachowuje swoją moc i uniemożliwia wydanie kolejnej decyzji powołującej wnioskodawcę na inne stanowisko komornika sądowego.

Od powyższego postanowienia organu II instancji komornik złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wnosząc o jego uchylenie w całości oraz rozpoznanie sprawy w trybie uproszczonym. W skardze zarzucił organowi wydają-

Fot. canva pixelift

cemu decyzję naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez uznanie, że skarżącemu nie przysługuje status strony (zainteresowanego) z uwagi na posiadany przez niego status komornika, podczas gdy spełnia on przesłanki do złożenia wniosku o powołanie na stanowisko komornika sądowego opisane w art. 12. ust. 1 u.k.s., oraz naruszenie przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy w postaci naruszenia poprzez utrzymanie w mocy odmowy wszczęcia postępowania w sprawie oraz utrzymanie w mocy postanowienia wydanego przez organ I instancji w sytuacji, gdy było wadliwe. W uzasadnieniu skargi podtrzymano zarzuty dotyczące braku podstaw prawnych do uznania, aby czynnie działający komornik nie mógł być kandydatem na komornika w innym postępowaniu. Ponownie powołano się na cel konkursu, który miał wyłonić najlepszego kandydata, oraz podniesiono, iż niezasadne jest stanowisko organu II instancji wskazujące na brak możliwości wydania drugiej decyzji w sprawie, bowiem poprzednia decyzja go dotycząca odnosiła się do stanowiska komornika sądowego przy innym sędzie rejonowym.

W odpowiedzi na skargę organ administracyjny wniósł o oddalenie skargi, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie. Pismem z 11 maja 2022 r. skarżący zawiadomił, iż z uwagi na pozyskanie informacji o powołaniu innej osoby na stanowisko

komornika sądowego po innym komorniku, zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o ponowne rozpatrzenie sprawy wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia.

Rozstrzygnięcie

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w pierwszej kolejności wskazał, iż skarga podlega oddaleniu, gdyż zaskarżone postanowienie nie narusza przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania w sposób mający wpływ na wynik sprawy, a podnoszone przez skarżącego zarzuty skargi jako nieznajdujące potwierdzenia w obowiązujących przepisach prawa są nieuzasadnione. Zgodnie z ustawą Prawo o ustroju sądów administracyjnych, sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej, przy czym kontrola ta sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej. Innymi słowy, wchodzi tutaj w grę kontrola aktów lub czynności z zakresu administracji publicznej dokonywana pod względem ich zgodności z prawem materialnym i przepisami procesowymi.

Istotę sprawy w przedmiotowym postępowaniu stanowi ocena obowiązujących przepisów ustawy o komornikach sądowych. Zdaniem Sądu w składzie rozpoznającym sprawę urzędujący komornik sądowy nie posiada legitymacji do udziału w postępowaniu o powołanie na zwolnione stanowisko komornika sądowego. Komornik sądowy, który objął już stanowisko, może natomiast ubiegać się o inne zwolnione stanowisko komornika sądowego w trybie wniosku o przeniesienie.

Przechodząc do wyjaśnienia stanowiska sądu, wskazać należy, iż postępowanie w sprawie wniosku o powołanie komornika sądowego na zwolnione stanowisko komornicze regulują przepisy ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Zgodnie z treścią art. 12 ust. 1 u.k.s. minister spra-

wiedliwości na wniosek zainteresowanego powołuje go na stanowisko komornika w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej o zainteresowanym. Jak wynika natomiast z treści przepisu art. 23 u.k.s., Minister Sprawiedliwości może przenieść komornika, na jego wniosek, na stanowisko komornika do innego rewiru, jeżeli przemawiają za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 3, lub uzasadniony interes komornika. Przeniesienie oznacza prawo do utworzenia nowej kancelarii lub objęcia kancelarii po komorniku odwołanym, przeniesionym lub komorniku, którego powołanie wygasło z mocy prawa, o ile ogłoszenie o zwolnionym stanowisku komornika, o którym mowa w art. 12 ust. 3, okazało się w tych przypadkach bezskuteczne.

Zdaniem Sądu stwierdzić należy, iż mimo tego, że skarżący spełniał wskazywane przez niego warunki, od których zależy powołanie danej osoby na stanowisko komornika sądowego, to jednak nie posiadał on legitymacji procesowej do złożenia wniosku o powołanie na takie stanowisko. Ustawa nie pozostawia wątpliwości co do tego, w jaki sposób urzędujący komornik sądowy ma prawo do utworzenia nowej kancelarii lub objęcia kancelarii po komorniku odwołanym, przeniesionym lub komorniku, którego powołanie wygasło z mocy prawa. Urzędujący komornik sądowy może zmienić swoją siedzibę w trybie wniosku o dane przeniesienie, o ile ogłoszenie

Fot. canva.pixelfit

o zwolnionym stanowisku komornika, okazało się w tych przypadkach bezskuteczne. Podkreślić przy tym należy, iż brak jest innej regulacji prawnej w ustawie o komornikach sądowych, pozwalającej czynnemu komornikowi zwracać się o powołanie na zwolnione stanowisko komornika sądowego. Tym samym osoba, która uzyskała status komornika sądowego i czynnie wykonuje ten zawód, nie może ponownie ubiegać się o powołanie na stanowisko komornika sądowego w celu objęcia kancelarii już istniejącej czy też utworzenia nowej (w tym samym lub w innym rewirze).

W tym miejscu wskazać należy, iż skarżący decyzją Ministra Sprawiedliwości z 2020 r. został powołany na stanowisko komornika sądowego, a po złożeniu ślubowania przed prezesem sądu apelacyjnego do chwili obecnej wykonuje ten zawód. Możliwość objęcia przez skarżącego przedmiotowego stanowiska, zgodnie z treścią wskazanych wyżej przepisów prawa, otworzyłaby się w przypadku, gdyby ogłoszenie o zwolnionym stanowisku okazało się bezskuteczne lub gdyby przed przystąpieniem do postępowania skarżący przestał być komornikiem sądowym.

Odnosząc się do zarzutów skargi wskazać natomiast należy, iż skarżący nie może być (pozostając komornikiem) stroną w innym postępowaniu administracyjnym toczącym się w przedmiocie powołania na stanowisko komornika sądowego, i to niezależnie od tego, czy jest to stanowisko po dotychczasowym komorniku, czy też ma ono dopiero powstać wraz z utworzeniem nowej kancelarii komorniczej. Stroną tego postępowania może być wyłącznie osoba, która nie piastuje urzędu komornika sądowego w momencie ubiegania się o powołanie na tę funkcję. Skarżący nie posiadał więc legitymacji procesowej w postępowaniu o powołanie na stanowisko komornika sądowego. Mając zatem powyższe na uwadze, należy uznać, że zaskarżone rozstrzygnięcie nie budzi zastrzeżeń, a prezentowane w skardze zarzuty nie są uzasadnione.

Z tych względów Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę.

WYROK SĄDU REJONOWEGO W PUŁAWACH Z 4 SIERPNI 2022 ROKU

Hasło

Pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

Sentencja

Sąd Rejonowy w po rozpoznaniu sprawy z powództwa o pozbawienie w całości wykonalności tytułów wykonawczych oddalił powództwo.

Stan faktyczny

W pozwie powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych. W uzasadnieniu zgłoszonego żądania powód wskazał, iż na podstawie tych tytułów komornik sądowy wszczął egzekucję, w toku której dokonane zostały zajęcia wierzytelności z rachunków bankowych i nadpłaty podatku w urzędzie skarbowym. Jednocześnie powód kwestionował istnienie po swojej stronie zobowiązania objętego przedmiotowymi tytułami wykonawczymi, jako że nie posiadał żadnych informacji, aby po jego stronie istniała jakakolwiek zaległość w płatnościach z tytułu składek na ubezpieczenie. W odpowiedzi na pozew pozwany nie uznał powództwa, podejmując polemikę ze stanowiskiem powoda co do istnienia po jego stronie obowiązku uiszczenia składek z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, jak również przedstawiając argumentację wskazującą, iż powód jeszcze przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego był informowany o istniejących zaległościach w opłaceniu składek,

a tym samym treść nakazów zapłaty odzwierciedla faktyczne zobowiązanie pozwanego do zapłaty kwot. W konsekwencji pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Rozstrzygnięcie

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje. Postanowieniami z 2020 r. przedmiotowym nakazom zapłaty nadana została klauzula wykonalności. Na ich podstawie wszczęta została egzekucja. Podkreślić należy, iż powód nie negował faktu, że nie wniósł sprzeciwu od żadnego z nakazów zapłaty, jak również – pomimo podnoszonych twierdzeń o braku swojej wiedzy o wydanych nakazach zapłaty – nie wniósł zażalenia na żadne z postanowień w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwo-

wane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia.

W niniejszej sprawie dłużnik, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, konsekwentnie podnosił, iż kwestionuje swój obowiązek stwierdzony tytułem egzekucyjnym, wywodząc, iż w ogóle nigdy nie był zobowiązany względem wierzyciela do zapłaty. Podkreślić należy, że w przedmiotowej sprawie obowiązek zapłaty stwierdzony został prawomocnymi nakazami zapłaty.

Innymi słowy, w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego powód – dłużnik inicjujący postępowanie – winien wykazać nie tylko, że objęte tym tytułem zobowiązanie nie istnieje, ale także – w sytuacji gdy wykonane zostało jeszcze przed powstaniem tytułu egzekucyjnego – iż zarzut wykonania zobowiązania nie mógł być przedmiotem rozpoznania w sprawie, w której powstał tytuł wykonawczy¹.

Powód, który uznaje, że w jego ocenie okoliczności niweczą dochodzone rozszczenia, winien podnieść sprzeciw od nakazów zapłaty, jednakże sprzeciwu takiego nie wniósł. W ocenie sądu w tym zakresie brak jest podstaw do obdarzenia przymiotem wiarygodności twierdzeń powoda co do okoliczności, iż przyczyną niewniesienia przez niego sprzeciwu od nakazu zapłaty, był fakt, iż odpisy nakazów zapłaty nie zostały mu skutecznie doręczone. Powództwo o pozbawienie wykonalności obu tytułów wykonawczych jako niezasadne podlega oddaleniu.

Przypisy końcowe

¹ Uchwała Sądu Najwyższego z 21 lipca 2010 r., III CZP 47/10, LEX nr 585109.

Fot. canva SUWANNAR KAWILA

Portal Informacyjny Integracja

WWW.CURRENDA.PL

Elektroniczna korespondencja z sądami

Z aplikacją **Portal Informacyjny Integracja** możesz odbierać oraz udostępniać elektroniczne wersje dokumentów.

Korzyści z wdrożenia Portal Informacyjny Integracja

Podgląd dokumentów

W aplikacji zobaczysz wszystkie dokumenty opublikowane przez sąd w sprawach sądowych, które zostały udostępnione Twojej kancelarii.

Łatwe wybieranie dokumentów

Dokumenty automatycznie zapiszą się w aplikacji komorniczej. Bez problemu przypiszesz je do odpowiedniej sprawy egzekucyjnej.

Elektroniczne udostępnianie

Elektroniczne dokumenty z danej sprawy w aplikacji komorniczej łatwo udostępniysz wybranemu sądowi na jego konto w Portalu Informacyjnym.

Urzędowe poświadczenia

Urzędowe Poświadczenie Przedłożenia (UPP) i Urzędowe Poświadczenie Odbioru (UPO), automatycznie zapiszą się we właściwej sprawie i czynności w Twojej aplikacji komorniczej.

Okiem praktyka orzecznika

**OPRAC. ANNA
GOŁĘBIEWSKA**
Referendarz sądowy

Koszty komornicze po zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do nieruchomości

Sygn. akt I Co POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym [...] po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzycielki AB przeciwko dłużnikowi CD o egzekucję świadczeń pieniężnych na skutek skargi wierzycielki na czynność komornika sądowego przy SR – postanowienie w sprawie Km 2/21 o umorzeniu postępowania i ustaleniu kosztów postępowania:

1. uchyła postanowienie komornika sądowego przy SR w sprawie Km 2/21 – w całości,
2. zasądza od CD na rzecz AB kwotę 50,00 zł (pięćdziesiąt zł) tytułem kosztów postępowania wywołanego skargą na czynność komornika.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 maja 2021 r. KS przy SR umorzył egzekucję z dwóch nieruchomości stanowiących własność dłużnika CD na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 4

k.p.c., ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 2/21 na łączną kwotę 7181,70 zł (w tym opłata egzekucyjna w kwocie 7145,10 zł – na podstawie art. 27 ust. 1 i 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych) i kosztami tymi obciążył wierzycielkę. Na podstawie przepisu art. 770 k.p.c. komornik wtórnie rozstrzygnął o kosztach postępowania, zasądzając je na rzecz wierzycielki w zakresie poniesionych wydatków.

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie skargę wywiodła Wierzycielka. W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia podniosła, że zakwestionowane umorzenie dotyczy wyłącznie egzekucji z nieruchomości, nie zaś całego postępowania, stąd ustalenie kosztów jest przedwczesne. Poza tym Wierzycielka nie składała do komornika wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w sprawie, natomiast prowadzenie egzekucji z nieruchomości przez komornika sądowego jest efektem zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tego składnika majątku dłużnika.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje.

Egzekucja z nieruchomości zajętych w postępowaniu Km 1/21, a stanowiących własność dłużnika CD, została wszczęta 29 sierpnia 2018 r. W tym dniu komornik zajęła obie nieruchomości (całość gospodarczą).

W dniu 13 września 2021 r. doszło do zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej z tych składników majątku dłużnika. US (organ egzekucyjny administracyjny) przekazał do organu egzekucyjnego sądowego 27 tytułów wykonawczych administracyjnych. W tym dniu komornik sądowy założył

akta komornicze Km 2/21 i zarządził połączyć egzekucję z nieruchomości w tej sprawie z egzekucją z nieruchomości w sprawie Km 1/21.

Na dzień 13 września 2021 r. w egzekucji z obu nieruchomości komornikowi wiadome było, że skutki przybicia prawa własności tych nieruchomości, udzielonego postanowieniem referendarza sądowego w SR z 27 listopada 2020 r. wygasły, zaś uiszczona przez nabywców licytacyjnych rękojmia została utracona. Postanowienie w tym przedmiocie ze stwierdzeniem prawomocności zostało doręczone komornikowi 1 lipca 2021 r. Po dniu uprawomocnienia się postanowienia stwierdzającego wygaśnięcie skutków przybicia (24 czerwca 2021 r.) nie zażądano – ani Wierzycielka w sądowym postępowaniu egzekucyjnym – SM, ani wierzyciele przyłączający się do egzekucji z nieruchomości na skutek zbiegu egzekucji – wyznaczenia ponownej licytacji. Termin do złożenia tego wniosku upływał 24 grudnia 2021 r.

”
PRZEPIS ART. 773 § 1 K.P.C.
STATUJE ZASADĘ, WEDŁUG
KTÓREJ ZBIEG EGZEKUCJI
ADMINISTRACYJNEJ I SĄDOWEJ
POWODUJE UNIFIKACJĘ
DALSZEJ EGZEKUCJI, ALE
TYLKO W STOSUNKU DO
KONKRETNEJ RZECZY ALBO
PRAWA MAJĄTKOWEGO.

Dnia 17 maja 2022 r. komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 1/21 na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz jednocześnie umorzył egzekucję z obu nieruchomości. W sprawie tej zostały ustalone i rozliczone całościowo

Fot. canva Scott Webb z Pexels

koszty postępowania egzekucyjnego. W tej samej dacie w sprawie Km 2/21 komornik umorzył egzekucję z obu nieruchomości, ustalił koszty egzekucji z nieruchomości i obciążył nimi wierzycielkę.

Rozstrzygnięcie w sprawie niniejszej zasadza się na prawidłowej wykładni przepisu art. 773 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie ten sądowy albo administracyjny organ egzekucyjny, który jako pierwszy dokonał zajęcia [...]. Zbieg egzekucji nie oznacza zatem zbiegu prowadzonych postępowań egzekucyjnych: administracyjnego i sądowego, w ramach których komornik sądowy czy organ egzekucyjny zastosowali środek egzekucyjny, tj. egzekucję do tej samej rzeczy albo prawa i do tej samej osoby. Czym innym jest bowiem postępowanie egzekucyjne, a czym innym egzekucja z danego składnika majątku, która nie może się toczyć inaczej aniżeli w ramach wszczętego już postępowania, czy to sądowego czy też administracyjnego¹. Przepis art. 773 § 1 k.p.c. statuuje zasadę, według której zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej powoduje unifikację dalszej egzekucji, ale tylko w stosunku do konkretnej rzeczy albo prawa majątkowego². Dlatego funkcją przepisów o zbiegu egzekucji nie jest tylko określenie

O KOSZTACH POSTĘPOWANIA ROZSTRZYgniĘTO NA PODSTAWIE PRZEPISU ART. 98 K.P.C. W ZW. Z ART. 13 § 2 K.P.C.

zasad i trybu wskazywania organu egzekucyjnego właściwego do prowadzenia dalszej egzekucji, ale też wskazanie, który organ egzekucyjny i na podstawie jakich przepisów dokona dalszych czynności egzekucyjnych, w tym między innymi planu podziału wyegzekwowanych należności i z jakim skutkiem³. Powyższe tezy jednoznacznie naprowadzają na twierdzenie, zgodnie z którym po zaistnieniu zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej komornik nie prowadzi postępowania w sprawie egzekucyjnej administracyjnej, w której doszło do zbiegu egzekucji, a jedynie przyłącza wszczętą już egzekucję z nieruchomości (jak w niniejszej sprawie) do egzekucji z nieruchomości toczącej się. Po jej zakończeniu (w dowolny sposób) komornik nie dokonuje odrębnie czynności w sprawie przyłączonej – administracyjnej, albowiem egzekucja z nieruchomości nie toczy się i kończące ją orzeczenie już zapadło. Błędne byłoby również umorzenie postępowania w sprawie egzekucyjnej administracyjnej pozostającej w zbiegu, albowiem komornik sądowy nie ma ku temu uprawnień.

Przechodząc zatem do generaliów Referendarz Sądowy stwierdza, że postanowienie, które zapadło w sprawie Km 1/21 (postępowanie egzekucyjne, w którym toczy się egzekucja z nieruchomości) jako formalnie kończące egzekucję z nieruchomości w całości objęło swoim zakresem wszystkich wierzycieli, w tym wierzycieli przyłączających się. Koszty tej egzekucji winny być rozliczone całościowo w sprawie Km 1/21, co oznacza, że postanowienie kończące w sprawie powin-

no obejmować wszystkie koszty, również te, które powstały w związku z egzekucją z nieruchomości. Przemawia za tym zasada unifikacji rozstrzygnięć o kosztach postępowania.

Mając powyższe na względzie rozstrzygnięto jak w sentencji z powołaniem się na przepisy powyżej omówione.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Na koszty te złożyła się opłata od skargi na czynność komornika.

Skarga na czynność komornika

Sygn. akt I Co POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela AB w Warszawie przeciwko dłużniczce CD o egzekucję świadczeń pieniężnych na skutek skargi CD na czynność komornika sądowego przy SR – postanowienie z 2 sierpnia 2022 r. w sprawie Km 2/20 o zakończeniu postępowania i ustaleniu kosztów postępowania:

1. uchyla postanowienie komornika sądowego przy SR z 2 sierpnia 2022 r. w sprawie Km 2/20 – w całości,

Fot. canva vege

2. zasądza od AB w Warszawie na rzecz CD kwotę 147,00 zł (sto czterdzieści siedem zł) tytułem kosztów postępowania wywołanego skargą na czynność komornika.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 sierpnia 2022 r. KS przy SR zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 2/20, przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym (450,00 zł), ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie na kwotę 600,00 zł, kosztami tymi obciążył w całości dłużniczkę i orzekł, że zostały przez nią w całości poniesione. W postanowieniu tym znalazło się również rozstrzygnięcie o rozliczeniu uiszczonej przez wierzyciela zaliczki.

Fot. canva LightFieldStudios

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie skargę wniosła dłużniczka. W uzasadnieniu powołanego środka zaskarżenia domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia i wskazała, że w toku postępowania przedkładała dokumenty, z których wynikało, że całość roszczenia objętego tytułem wykonawczym złożonym do wyegzekwowania uiszcza na rzecz pierwotnego wierzyciela. W tych okolicznościach komornik powinien był potraktować to pismo jako pozew o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (art. 840 § 1 k.p.c.), czego zaniedbał.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje.

Postępowanie w sprawie Km 2/20 komornika sądowego PP zostało wszczęte na podstawie wniosku egzekucyjnego złożonego 1 grudnia 2020 r. przez pełnomocnika wierzyciela – r.pr. WK – oraz tytułu wykonawczego wydanego w sprawie VI Nc-e 123456/12 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie na rzecz pierwotnego wierzyciela – Grupa SA. Do wniosku przedłożono dokumenty, z których wynikało, że pomiędzy pierwotnym wierzycielem a Wnioskodawcą – AB w Warszawie – doszło 30 marca 2015 r. do przelewu części wierzytelności wynikającej z przedłożonego tytułu wykonawczego, a mianowicie w zakresie należności głównej – do kwoty 3978,81 zł, w zakresie odsetek – do kwoty 1587,21 zł oraz w zakresie kosztów procesu – do kwoty 17,00 zł. Wniosek egzekucyjny obejmował „wyegzekwowanie należności zasądzonych na rzecz wierzyciela zgodnie z tytułem wykonawczym, wyegzekwowanie odsetek nieprzedawnionych oraz przyznanie i ściągnięcie kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym”. Pierwszych czynności egzekucyjnych w sprawie komornik dokonał 15 września 2021 r. (po uprzednim wezwaniu pełnomocnika o wskazanie nr PESEL dłużniczki). W tym dniu komornik

zawiadomił dłużniczkę o wszczęciu wobec niej egzekucji, wezwał ją do zapłaty należności oraz dokonał zajęć przewidywanych składników jej majątku. We wszystkich tych pismach zadłużenie CD zostało ustalone na kwotę 9046,84 zł należności głównej, 5933,32 zł odsetek, 116,85 zł kosztów procesu oraz 900,00 zł kosztów zastępstwa procesowego w egzekucji. Pismem z 1 października 2021 r. CD powołała się na fakt spłaty całości zadłużenia wobec pierwotnego wierzyciela – Grupy SA. Na dowód spłaty zadłużenia przedłożyła kserokopie dowodów wpłaty oraz kserokopie dokumentów ze sprawy egzekucyjnej Km 1/12, która toczyła się na podstawie tytułu wykonawczego VI Nc-e 123456/12 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie przed komornikiem RR. Z dokumentów tych wynikało, że postępowanie w tej sprawie zostało umorzone na wniosek wierzyciela postanowieniem z 12 czerwca 2015 r. Pismem

z 5 października 2021 r. komornik PP przesłał wierzycielowi „ksera wpłat na łączną kwotę 8743,00 zł dokonane na poczet zadłużenia przez dłużniczkę (poprzedniemu wierzycielowi do sprawy Km komornika RR) i zapytał, czy wierzyciel zalicza w/w kwoty pieniądze na poczet zadłużenia w sprawie Km”. Wezwanie to nie zostało opatrzone terminem ani rygorem na wypadek nieudzielenia wyjaśnień czy braku odpowiedzi. Pismo doręczono pełnomocnikowi wierzyciela – r.pr. WK – 13 października 2021 r. Na zadane zagadnienie wierzyciel nie wypowiedział się. W dniu 24 stycznia 2022 r. komornik PP zajął kolejne składniki majątku dłużniczki. W dniu 9 lutego 2022 r. do komornika PP drogą mailową nadano pismo z wnioskiem o skierowanie zapytań systemem OGNIVO i dokonanie stosownych zajęć. W dniu 15 lutego 2022 r. komornik PP zajął rachunki bankowe dłużniczki. Z kolei pismem z 22 lutego 2022 r. CD domagała się

w szczególności weryfikacji kwot zadłużenia, powołując się raz jeszcze na przedłożone wcześniej dowody wpłat i odpisy pism komornika RR ze sprawy Km 1/12. W dniu 2 marca 2022 r. komornik PP zwrócił się po wtórnie do wierzyciela o zajęcie stanowiska w przedmiocie wysokości zadłużenia w sprawie. Wezwanie to nie zostało opatrzone terminem ani rygorem; zostało skierowane do występującego w sprawie pełnomocnika r.pr. WK. Wezwanie to zostało powielone i doręczone również drogą mailową. Na wezwanie to pełnomocnik wierzyciela nie odpowiedział. W aktach sprawy zalega natomiast kserokopia pisma sporządzonego przez r.pr. DR w dniu 17 czerwca 2022 r., z treści którego wynika, że wierzyciel popiera prowadzenie egzekucji w tej sprawie. Oryginał pisma wpłynął do sprawy 11 lipca 2022 r. W aktach sprawy nie zalega pełnomocnictwo dla r.pr. DR. Postanowieniem z 22 czerwca 2022 r. komornik PP zakończył egzekucję na skutek wyegzekwowania całej należności i rozliczył koszty postępowania. Po złożeniu skargi na tę czynność, komornik ją uchylił w zakresie samych tylko kosztów postępowania (postanowienie z 6 lipca 2022 r.). W dniu 8 lipca

Fot. canva Pavel Danilyuk z Pexels

”
POMIĘDZY ŻĄDANIEM WNIOSKU
A TREŚCIĄ ZAŁĄCZONYCH
DOKUMENTÓW ZASZŁA
DYSPROPORCJA, KTÓREJ
NIE SPOSÓB BYŁO POMINAĆ
Z KORZYŚCIĄ NA RZECZ
ZGŁOSZONEGO PRZEZ
WIERZYCIELA ŻĄDANIA
„WYEGZEKWOWANIA
NALEŻNOŚCI ZASĄDZONYCH
NA RZECZ WIERZYCIELA”.

2022 r. komornik PP zwrócił się drogą mailową do komornika RR o doręczenie mu karty rozliczeniowej ze sprawy Km 1/12, co uzyskał. Z karty tej wynikało, że w postępowaniu w sprawie Km 1/12 na rzecz wierzyciela wyegzekwowano i przekazano łącznie kwotę 5610,52 zł; wyegzekwowano również koszty egzekucyjne w łącznej kwocie 1261,07 zł (opłaty i wydatki). Pismami z 8 lipca 2022 r. oraz z 5 sierpnia 2022 r. komornik PP wezwał wierzyciela do „ponownego przeliczenia sprawy i zwrot wyegzekwowanych środków w łącznej kwocie 16 442,92 zł”. Pismem z 18 sierpnia 2022 r. wierzyciel sprostował wniosek egzekucyjny i wskazał wysokość zadłużenia na dzień złożenia wniosku. Pismo zostało złożone przez r.pr. DR, który nie był umocowany do działania w niniejszej sprawie na żadnym jej etapie; do pisma nie przedłożono również pełnomocnictwa.

Na wstępie postępowania wszczętego wnioskiem AB w Warszawie pojawiły się dwa kluczowe zagadnienia, które aktualizowały po stronie komornika obowiązek działania w trybie przepisów art. 130¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 804 § 2 k.p.c. Po pierwsze bowiem pomiędzy żądaniem wniosku a treścią załączonych dokumentów zaszła dysproporcja, której nie sposób było pominąć z korzyścią na rzecz zgłoszonego przez wierzyciela żądania „wyegzekwowania należności zasądzonych na rzecz wierzyciela”. Wnioskodaw-

O KOSZTACH POSTĘPOWANIA WYWOŁANEGO SKARGĄ NA CZYNNOŚĆ KOMORNIKA ORZECZONO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ART. 98 K.P.C. W ZW. Z ART. 13 § 2 K.P.C.

ca i zarazem wierzyciel wtórny przedłożył do wniosku dokument dowodzący przeniesienia na jego rzecz części tylko wierzytelności wynikającej z tytułu wykonawczego złożonego do wyegzekwowania. Domagał się też odsetek w części nieprzedawnionej, czego komornik zdaje się nie respektował (zdaje się, że na żadnym etapie postępowania nie doszło do wskazania modelu liczenia egzekwowanych odsetek). Po wtóre zaś do wniosku nie przedłożono żadnych dokumentów, z których by wynikało, że doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczeń wynikających z tytułu wykonawczego VI Nc-e 123456/12. Skoro jednak z samej daty wydania nakazu zapłaty i postanowienia o nadaniu mu klauzuli wykonalności, a zatem z treści tytułu wykonawczego, wynika, że doszło chociażby częściowo do przedawnienia, to należało się spodziewać, że komornik, będąc do tego ustawowo zobligowany, poczyni w tym zakresie stosowne ustalenia i nada im legalny – procesowy wyraz. Zaniechanie w tych ramach już na samym wstępie postępowania doprowadziło do sytuacji, w której komornik wyegzekwował na rzecz wierzyciela kwoty, co do których wiadomo jedynie, że po części są nienależne; nie wiadomo natomiast, w jakiej części. Próba konwalidowania tego stanu rzeczy na dalszych etapach postępowania, bez nałożenia na pełnomocnika wierzyciela ustawowych terminów czy jakichkolwiek rygorów, była co najmniej ułomna, i co oczywiste – nie przyniosła żadnych rezultatów.

W powyższym stanie rzeczy, przy powtórnym rozstrzygnięciu w sprawie, komornik ustalił w sposób niebudzący wątpliwości zakres egzekucji, a zatem wielkość wierzytelności zdanej do wyegzekwowania i nieprzedawnionej. Ustalenia w tym zakresie będą możliwe do dokonania na podstawie dokumentacji wszczynającej postępowanie. Żądaniu wniosku w takim zakresie, jaki wychodzi poza legalne ramy, należy nadać ustawowe konsekwencje wynikające z przepisu art. 804² § 2 k.p.c., co aktualnie musi mieć przełożenie na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania (art. 30 ustawy o kosztach komorniczych). Krańcowo jeszcze trzeba wspomnieć, że aktywność procesowa pełnomocników zawodowych nieupoważnionych do działania w sprawie winna być legalnie niwelowana – na podstawie przepisu art. 130^{1a} k.p.c., czemu należy nadać formalny wyraz.

W powołanym wyżej stanie rzeczy należało orzec jak w sentencji na podstawie omówionych przepisów w zw. z przepisem art. 767 k.p.c.

O kosztach postępowania wywołanego skargą na czynność komornika orzeczono na podstawie przepisów art. 98 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Na koszty te złożyła się opłata od wniesionego środka zaskarżenia – 50,00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego – 80,00 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17,00 zł.

Przypisy końcowe

- ¹ Tak też: Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 16 lutego 2007 r., III SA/Wa 3125/06.
- ² Zob. M. Uliasz [w:] J. Gołaczyński, D. Szostek (red.), *Informatyzacja postępowania cywilnego*, Warszawa 2016.
- ³ Por. P. Przybysz, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2018; J. Studzińska *Komentarz do przepisu art. 62 Ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* [w:] K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2021, s. 383.

„Prawo spadkowe a egzekucja sądowa. Integracyjne problemy postępowania i prawa cywilnego”

W dniu 5 września 2022 roku odbyła się w Bydgoszczy ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Prawo spadkowe a egzekucja sądowa. Integracyjne problemy postępowania i prawa cywilnego”. Organizatorem przedsięwzięcia był Instytut Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, w gmachu którego zjawili się prelegenci, oraz Izba Komornicza w Gdańsku i Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie.

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

Moderatorem części pierwszej był prof. dr hab. Andrzej Marciniak z Uniwersytetu Łódzkiego. Udział w tym panelu wzięło trzech prelegentów. Pierwszy swoje wystąpienie miał prof. dr hab. Adam Doliwa z Uniwersytetu w Białymstoku, który zajął się zagadnieniami pojęcia spadku i długów spadkowych. Wystąpienie prof. Doliwy obejmowało przedstawienie kryteriów zaliczenia praw i obowiązków zmarłego do spadku, omówienie głównych składników spadku i odrębnych części spadku, w tym zagadnień dotyczą-

cych gospodarstwa rolnego, wkładu grantowego czy przedsiębiorstwa. W dalszej części wystąpienia wzmiankowano na temat spadku zagranicznego oraz długu spadkowego. Prelegent dużo uwagi poświęcił treści art. 922 k.p.c. w zakresie praw i obowiązków zmarłego, a także głównym składnikom spadku do których zaliczono: prawa rzeczowe, prawa obligacyjne, prawa ze stosunków rodzinnych, prawa na dobrach niematerialnych, prawa kształtujące oraz dziedziczenie posiadania.

Kolejnym prelegentem w tej części był dr hab. Maciej Rzewuski prof. UWM z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który zaprezentował analizę zagadnienia odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe. Temat jest uregulowany w ustawie Kodeks cywilny, jednak w praktyce nastęrcza wielu problemów. Profesor wskazał, że z jednej

strony musi być chroniony interes wierzyciela spadkowego, ale z drugiej – nie można zniechęcać spadkobiercy do odrzucenia spadku. Pozycja prawna wierzyciela nie może ulec zmianie, a już na pewno nie może ulec pogorszeniu. Z chwilą otwarcia spadku spadkobierca wstępuje w ogół praw i obowiązków. W ciągu sześciu miesięcy spadek może przyjąć albo odrzucić. Od otwarcia spadku do jego przyjęcia odpowiedzialność jest więc mocno ograniczona. Z tego też względu ewentualna egzekucja może być prowadzona wyłącznie z aktywów. W dalszej części omówiono modele odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe – w tym również odpowiedzialność zapisobierców, a także tzw. odpowiedzialność rodzinną, czyli konieczność ponoszenia negatywnych konsekwencji jednego małżonka przez zaniechania drugiego.

MODERATOREM CZĘŚCI
PIERWSZEJ BYŁ PROF. DR
HAB. ANDRZEJ MARCINIAK
UNIwersytetu Łódzkiego.
UDZIAŁ W TYM PANELU WZIĘŁO
TRZECH PRELEGENTÓW.

Ostatni reprezentant części pierwszej to dr hab. Marek Mrówczyński z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Wykład profesora dotyczył wyjawienia przedmiotów spadkowych. Prelegent podczas wstępu skupił się na dużym wkładzie w system prawa komorników, bez pracy których utrzymanie wymiaru sprawiedliwości byłoby utrudnione. Omówiono dokumentację odnoszącą się do spadku w postępowaniu spadkowym, tj. spis majątku ruchomego, spis inwentarza, uzupełniający spis inwentarza, wykaz inwen-

tarza oraz wykaz przedmiotów spadkowych nieujawnionych w spisie inwentarza. Ponadto omówione zostały postępowania realizujące funkcję ujawnienia i zabezpieczenia rzeczy i praw majątkowych podlegających dziedziczeniu:

- o zabezpieczenie spadku,
- o sporządzenie spisu inwentarza,
- o sporządzenie uzupełniającego spisu inwentarza,
- o złożenie wykazu inwentarza,
- o otwarcie i ogłoszenie testamentu.

Na zakończenie wystąpienia omówiona została faza wykonawcza postępowania o wyjawienie przedmiotów spadkowych wszczętego na skutek wniosku.

Drugi panel moderował prof. dr hab. Adam Doliwa. Pierwszym prelegentem w tym panelu był dr hab. Andrzej Torbus prof. z Uniwersytetu Śląskiego, którego wystąpienie zatytułowane było „Podstawa egzekucji z przedmiotów należących do spadku”. Profesor szczególną uwagę zwrócił na kwestie odpowiedzialności majątkowej spadkobiercy. W tym zakresie omówione zostały:

- odpowiedzialność majątkowa z perspektywy pojęcia natury cywilno-procesowej,
- podmiot odpowiedzialny majątkowo, czyli dłużnik lub inna osoba odpowiedzialna majątkowo za długi spadkowe, o ile nie odrzucono spadku,
- odpowiedzialność majątkowa spadkobiercy,
- status spadkobiercy – jako następstwo (sukcesja uniwersalna *ex lege*).

W dalszej części omówiona została odpowiedzialność majątkowa innych beneficjentów spadku, z wyszczególnieniem zapisobiercy zwykłego, zapisobiercy i spadkobiercy (legata naddziałowego), zapisobiercy windykacyjnego, uprawnionego do zachowku

Kolejnym prelegentem był dr hab. Józef Jagieła prof. UŁ z Uniwersytetu Łódzkiego, który na potrzeby konferencji zajął się tematyką podmiotowych i przedmiotowych granic egzekucji sądowej po śmierci wierzyciela lub dłużnika. Profesor wskazał, że zgodnie z treścią

Uczestnicy (źródło: radiopik.pl)

art. 819 k.p.c. postępowanie podejmuje się z udziałem spadkobierców, a dalej z udziałem kuratora, kuratora spadku czy zarządcy sukcesyjnego. Ci ostatni nie są spadkobiercami w ujęciu procesowym. Samo przyjęcie spadku nie ma wpływu na prowadzoną egzekucję. Znaczenie w tym przypadku ma wykazanie dokumentem faktu przyjęcia spadku (stwierdzenie jego nabycia). Zdarzyć mogą się również sytuacje, w których odpowiedzialność jest ograniczona do określonych przedmiotów i w takim też zakresie jest prowadzone postępowanie przez komornika. W wyniku działu spadku może zdarzyć się taka sytuacja, że ten konkretny przedmiot lub przedmioty przypadną jednemu tylko spadkobiercy. Na tej podstawie postępowanie wobec pozostałych spadkobierców umarza się, a egzekucja prowadzona jest wyłącznie w stosunku do tego dłużnika, któremu przedmiot przypadł.

Prelegent poruszył również zagadnienie domniemania nabycia spadku: z prawomocnym postanowieniem stwierdzającym nabycie spadku, mającym skutki materialnoprawne, wiąże się powaga rzeczy osądzonej oraz domniemanie, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, jest spadkobiercą (art. 1025 § 2 k.c.).

W dalszej części swojego wystąpienia prelegent odniósł się także do kwestii problemu kolizji aktów potwierdzających nabycie spadku, ustalania kręgu spadkobierców w zestawieniu z czynnościami komornika, a także do odpowiedzialności majątkowej spadkobiercy, sukcesji procesowej po otwarciu spadku oraz egzekucji po działu spadku. W zakresie tego ostatniego zagadnienia należy zaznaczyć, że dział spadku pozostaje bez wpływu na zakres odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe, a zamianie ulegają wyłącznie zasady odpowiedzialności współspadkobierców. Na podstawie art. 912 k.p.c. w zw. z art. 1037 k.c. wierzyciel może wnosić o zajęcie prawa dłużnika do żądania podziału majątku spadkowego. Każdy spadkobierca odpowiada zatem indywidualnie za swój dług spadkowy, którego wielkość jest proporcjonalna do wielkości jego udziału.

Ostatnie wystąpienie w części drugiej dotyczyło sporządzania spisu inwentarza, a przedstawił je dr Grzegorz Julke z Uniwersytetu Gdańskiego. Prelegent wyjaśnił podstawowe pojęcia, a także wskazał, że spis ma istotne znaczenie w zakresie zabezpieczenia spadku, ponieważ wyznacza zakres odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe. Ponadto jest to samodzielne postępowanie

Prelegenci (źródło: radopik.pl)

dzielące się na fazę rozpoznawczą i wykonawczą. Znacząca w tym temacie pozostaje oczywiście rola sądu, ponieważ na wniosek tego, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą wykonawcy testamentu, tymczasowego przedstawiciela lub wierzyciela mającego pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy sąd spadku wydaje postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza. (art. 673 § 1 k.p.c.). Doktor Julke wymienił następnie wszystkie podmioty uprawnione do złożenia wniosku o sporządzenie spisu inwentarza. To właśnie na uczestnikach postępowania skupiona została uwaga mówcy. W dalszej części poruszono także kwestie właściwości sądu, trybów sporządzenia spisu inwentarza przez komornika, tj. po uprzednim postępowaniu przed sądem, zakończonym postanowieniem o sporządzeniu spisu inwentarza oraz na podstawie wniosku o jego sporządzenie złożonego bezpośrednio do komornika bez uprzedniego postępowania sądowego. Kolejne omówione zagadnienie dotyczyło warunków formalnych wniosku z uwzględnieniem ogólnych wymogów pisma procesowego. Prelegent zaznaczył,

że przepisy nie wskazują wprost na właściwość komornika. Z uwagi na treść art. 8 ust. 1 i 2 u.k.s. przyjąć należy, że właściwy będzie komornik działający w rewirze sądu spadku. Jeżeli jednak majątek spadkowy znajduje się w kilku rewirach, właściwy będzie każdy z komorników działających w tych rewirach. Nie mają w tym wypadku zastosowania przepisy o wyborze komornika. Prelegent zwrócił również uwagę, że uczestnikiem postępowania o sporządzenie spisu inwentarza jest przede wszystkim wnioskodawca, czyli osoba, która uprawdopodobni, że jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą oraz wykonawcą testamentu lub wierzyciel mający pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy. Uczestnikami postępowania są spadkobiercy, uprawnieni do zachowku lub zapisobiercy i wierzyciele.

Kolejne omówione w trakcie wystąpienia terminy i instytucje to:

- warunki formalne wniosku o sporządzenie spisu inwentarza,
- właściwość komornika w oparciu o treść art. 637¹ § 1 k.p.c.,
- wnioskodawca na gruncie przepisu art. 637 § 1 k.p.c.,

- nadzór nad czynnościami komornika przez sąd, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu spadku lub sporządzeniu spisu inwentarza

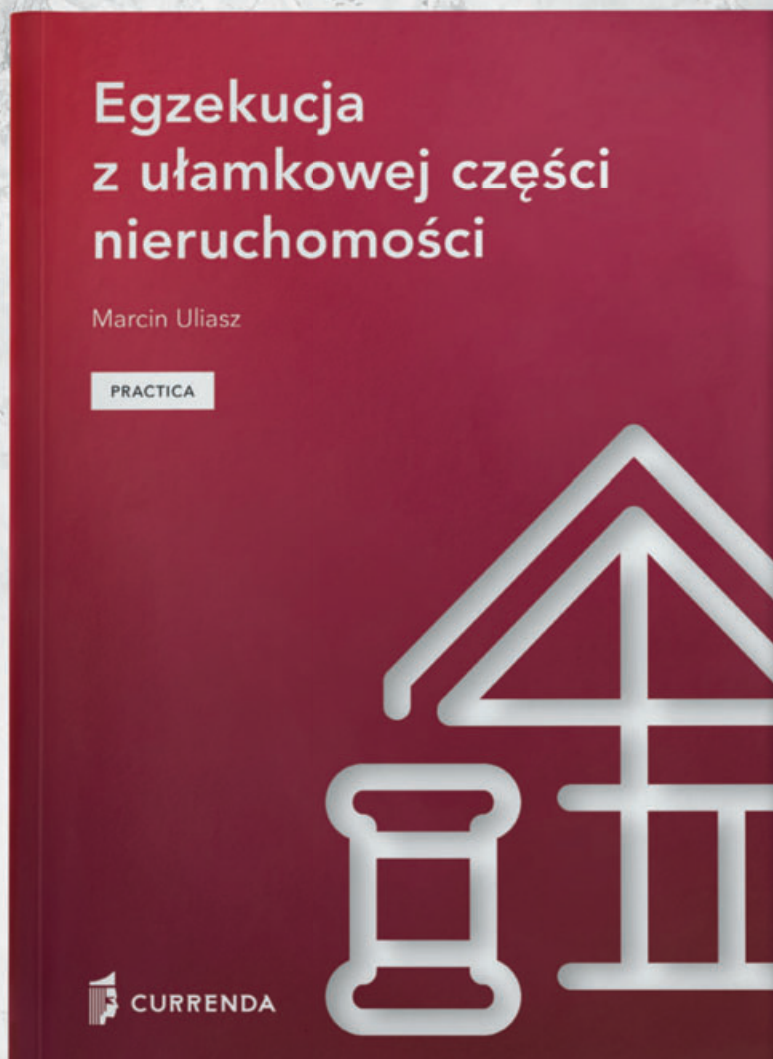
Trzecią część konferencji moderował dr hab. Marek Mrówczyński z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Otwierało ją wystąpienie dr hab. Moniki Rejda z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Prezentacja dotyczyła wykonania postanowienia o zabezpieczeniu spadku. Na wstępie omówione zostały przesłanki zabezpieczenia spadku, tj. czynność ta jest wykonywana, gdy z jakiegokolwiek przyczyny grozi rzeczom lub prawom pozostałym po spadkodawcy ich naruszenie, zwłaszcza w postaci usunięcia, uszkodzenia, zniszczenia albo nieusprawiedliwionego rozporządzenia. Celem zabezpieczenia spadku jest zapobieżenie naruszeniu praw i rzeczy wchodzących w skład spadku. Chodzi przede wszystkim o ochronę wyrażającą się zapewnieniem integralności masy spadkowej. Po omówieniu pojęcia zabezpieczenia prelegentka wskazała, że może się ono (zabezpieczenie) odnosić tylko do poszczególnych rzeczy lub praw majątkowych pozostałych po spadkodawcy, a nie do całości spadku rozumianego jako ogół aktywów spadkowych. Istota zabezpieczenia polega na tym, że jest ono pewnego rodzaju środkiem ochrony prawnej o charakterze tymczasowym, udzielanym w postępowaniu cywilnym. Nie można tej ochrony utożsamiać jednak w żaden sposób z postępowaniem zabezpieczającym. Roszczenia spadkowe mogą być natomiast zabezpieczone w postępowaniu zabezpieczającym. Prelegentka zwróciła uwagę na treść art. 759 § 1 w zw. z art. 638² § 4 k.p.c., zgodnie z którym postanowienie o zabezpieczeniu spadku oraz zmianie środka zabezpieczenia jest wykonywane przez komornika, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądu. W dalszej części prezentacji nawiązano również do zmiany środka zabezpieczenia i legitymacji czynnej

osób uprawnionych do wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania o zabezpieczenie spadku.

Ostatnie wystąpienie części trzeciej, które zarówno było ostatnią prezentacją konferencji, należało do dr. Jarosława Świeczkowskiego z Uniwersytetu Gdańskiego. Tematyka obejmowała koszty sporządzenia spisu inwentarza i wykonania postanowienia o zabezpieczeniu spadku. Prowadzący w części wprowadzającej skupił się przede wszystkim na przyczynach wprowadzenia przez ustawodawcę opłaty stałej za czynności komornika w obszarze spisu inwentarza. Projekt, na podstawie którego przyjęto następnie i wprowadzono do porządku prawnego nowy katalog opłat, zakładał, że opłata powinna być przejrzysta i w związku z tym jej wysokości nie może być zmienna. Ponadto uzasadniono, że ówczesna inflacja była na niskim poziomie. Doktor Świeczkowski zauważył, że ekonomiczne przyczyny uległy znacznym zmianom, a przedmiotowa opłata nie zmieniła się. W zakresie kosztów prelegent wskazał, że zastosowanie znajduje uniwersalny art. 770 k.p.c. (stosuje się go odpowiednio do kosztów postępowania w przedmiocie wykonania spisu inwentarza). W postanowieniu komornik winien rozliczyć poniesione wydatki gotówkowe oraz ustalić odpowiednią opłatę. Samo uzasadnienie powinno wskazywać, jakie czynności zostały podjęte, by wydatki oraz opłata nie budziły wątpliwości. Koszty co do zasady powinny obciążać wnioskodawcę (chyba że korzysta on ze zwolnienia od kosztów).

Wydarzenie zwieńczone zostało dyskusją, gdyż uczestnicy mieli wiele pytań. Konferencji transmitowana była przez internet, a na platformie zalogowało się 975 osób. Samo przedsięwzięcie integrowało zagadnienia prawa spadkowego i egzekucyjnego, co niewątpliwie pozwoli na sformułowanie stosownych wniosków *de lege lata* oraz *de lege ferenda*, tworząc przestrzeń do pogłębionego dyskursu naukowego.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

NOWA
CURRENTA
NOWA
CURR
NOWA
CURRE

NOWA CURRENTA

CURRENTA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot
tel : +48 608 587 257
e-mail: nowa.currenta@currenta.pl
www.sklep.currenta.pl, www.czytelnia.currenta.pl

NO